Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul III, Nr. 6-7/ iunie-iulie 2012

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2012

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei
Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu
Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea
Membri:
Prof. Mariana Bojan
Prof. Călin Perțe
Prof. Diana Nichita

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Perţe Călin (Liceul Teoretic „*Onisifor Ghibu*” Oradea)

Despre Olimpiada Națională de Religie Ortodoxa de la Oradea 6

Ambro Maria (Grădiniţa cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)

Necesitatea Educaţiei religioase în grădiniţă 8

Costea Mihaela (Liceul de Artă Oradea)

Voluntariatul – formă de caritate în societate şi în Biserică 10

Dumitraş Monica (Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea)

Cine este aproapele nostru? 14

*Fărcuţ Dan-Adrian (*Şcoala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea; Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea)

Sfânta Liturghie - călătorie tainică prin cărțile Sfintei Scripturi (I) 16

Gabor Salvina Voichiţa (Şcoala cu clasele I-IV Pocola)

Călător... 21

Iakab Gabriel-Karol (Liceul Pedagogic „*Nicolae Bolcaș*” Beiuș)

Dreptul de a iubi 23

Leucea Daniela (Grădiniţa cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)

Micul creştin – opţional de Educaţie religioasă în învăţământul preşcolar 26

Leucea Dorel-Mircea (Liceul Teologic Ortodox „*Ep. Roman Ciorogariu*" Oradea)

Educaţia religioasă între şcoală şi Biserică 32

Nichita Diana Simona (Şcoala cu clasele I-VIII „*Dimitrie Cantemir*" Oradea)

Motivaţie şi învăţare la ora de religie 35

Nojea Traian (Şcoala cu clasele I-VIII Drăgeşti)

Întreita slujire a lui Hristos în Biserică şi participarea Bisericii la ea. Preoţia generală şi preoţia slujitoare a Bisericii 46

Popovici Florica (Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu"* Oradea)

„*Şcoala altfel*" la Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*" 59

Iakab Gabriel-Karol (Liceul Pedagogic „*Nicolae Bolcaş*" Beiuş)

Gol 61

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*" 62

Despre Olimpiada Națională de Religie Ortodoxă de la Oradea

Prof. Călin Perțe
Liceul Teoretic „*Onisifor Ghibu*” - Oradea

După discutarea îndelungată a rolul orei de religie în școală, au existat și există preocupări legate și de rostul Olimpiadei de Religie. Cum, și la religie competiție, luptă, dezamăgiri pentru învinși, aroganță pentru învingători? Unde mai pui oboseala, stresul copiilor. Nu ajunge cu supraîncărcarea datorată celorlalte discipline?

Modul acesta de a vedea lucrurile e fără îndoială nerealist și nepedagogic și, dovedește și o neînțelegere a valorilor creștine.

În primul rând, creștinismul este un mod de viață, o modalitate de a înțelege relația omului cu Dumnezeu și cu semenii, a-ți înțelege locul în lume; un mod de a vedea răul și binele. Cu aceste valori intră copii în contact prin ora de religie, cu acest fel e a vedea valorile vieții. În consecință, competiția nu exclude smerenia câștigătorului și nu presupune, din start, existența sentimentului de invidie în sufletul celui mai bine clasat ci, dimpotrivă, creștinismul caută să inoculeze inversul, un duh de smerenie, de respect și dragoste între pentru competitori, precum și bucurie pentru existența calităților în celălalt. „E unul care cântă mai bine decât mine?/ Cu-atât mai bine țării și lui cu-atât mai bine.”

Pe de altă parte, nu se poate uita, lucrând în sistemul educațional de existența vocațiilor ce se cuvine să fie cultivate. Specificăm că elevii participă la olimpiadă pentru că vor, pentru că în asta se regăsesc. Și trebuie menționat că am găsit între competitorii destui care au ales între olimpiada de religie și cele de la alte discipline prima, și asta de drag. Și încă ceva, n-am constatat în rîndul participanților că pentru ei ar fi fost vreun stres toată povestea aceasta ci, dimpotriva, în ieșirile prilejuite de organizatori, au arătat că pentru ei creștinismul este un fel de „acasă”; au cîntat, s-au rugat, au lăsat pomelnice la mănăstirile vizitate ca pelerini.

Acestea fiind zise, ce a însemnat Olimpiada Națională de Religie din acest an?

Șansa copiilor de a se exprima la un nivel care la clasă e uneori mai dificil de realizat, șansa de a progresa - fiindcă acesta e rostul concursurilor școlare – să te depășești pe tine. Noi, organizatorii pălmași, de pot zice așa, am avut șansa de a vedea încântați, tineri superbi ai României, copii capabili de o exprimare, de o gândire și o trăire a religiosului ce ne-a dat speranțe în ce privește viitorul nației, căci dintre ei se vor alege elitele de mâine ale țării.

Și, mai presus de competiție, a fost bucuria reală a comuniunii. Ne-am despoperit reciproc unii pe alții, s-au creat prietenii, a fost bine, groaznic de bine. Ne-am despărțit cu greu de oaspeții noștri dragi, după ce i-am asigurat că de acum au apartamente la noi în suflete.

Festivitatea de premiere

Agapă la Ștei

La mănăstirea Izbuc

La teatrul de stat

Necesitatea Educaţiei religioase în grădiniţă

Educ. Maria Ambro
Grădiniţa cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

Copilăria reprezintă cea mai importantă perioadă din existenţa omului când, prin educaţie se dezvolta şi modelează predispoziţiile moştenite genetic în aşa fel încât să formăm copiilor, trăsături pozitive în atitudinea şi comportamentul copiilor.

Cercetările în domeniul psihologiei copilului şi practica educativă dovedesc că educaţia moral-religioasă este posibilă de la cea mai fragedă vârstă, iar vârsta preşcolară, cu trăsăturile de voinţă şi caracter în formare, ne îndreptăţesc să afirmăm că introducerea unor elemente de educaţie religioasă în grădiniţă este un lucru important şi necesar, un demers în care sunt importante nu doar idealurile şi obiectivele educaţionale, ci şi metodele intuitiv-practice şi narative.

Primele noţiuni religioase, copiii le primesc în familie de la părinţi şi bunici. Apoi intervine colectivitatea preşcolară, unde întâlnim copii de diferite religii şi unde se desfăşoară şi activităţi de educaţie religioasă.

La cei care conştientizează responsabilitatea statutului de părinte apare şi clipa de îndoială sau de nesiguranţă vis-a-vis de unele discuţii ce pot apărea între copii de diferite religii sau de activităţile desfăşurate în grădiniţă în acest scop.

Consider important să pun în discuţie câteva aspecte, delicate referitoare la educaţia religioasă a copiilor în grădiniţă, aspecte care să-i lămurească pe părinţii asestora şi nu să-i pună în dificultate.

Prin activităţile de educaţie religioasă pe care le desfăşoară şi prin mijloacele folosite grădiniţa nu va agresa şi tulbura bună evoluţie a copiilor, nu va influenţa educaţia primită în familie în acest sens. Educatoarele au datoria de a estompa discuţiile contradictorii ce pot să apară între copii de diferite religii şi pe această temă iar activităţile planificate de către acesteanu vor aduce atingere nici unui cult.

Copiii exprimă de multe ori la grădiniţă trăiri din familie („vreau să spun o rugăciune pe care m-a învăţat-o bunica“, „eu la biserica mea nu-mi fac cruce“, etc.) care uneori generează discuţii între ei pe care educatoarele cu mult tact şi măiestrie reuşesc să le gestioneze.

Educaţia religioasă realizată în grădiniţă sprijină şi completează munca de educaţie a părinţilor când prin intermediul unor poezioare, povestiri, acţiuni de voluntariat, etc. Vor educa

copiii în spiritual adevărului, omeniei, prieteniei, iubirii, bunului- simt, valori promovate de orice religie.

Spiritul sărbătorilor religioase mai cu seamă cele de iarnă pe care toţi creştinii le sărbătoresc unesc copiii în activităţi de confecţionare de felicitări, ornamente, acţiuni de voluntariat, concerte de colinde etc. Aceste acţiuni nu vor leza şi nu vor aduce atingere diferitelor religii a părinţilor şi copiilor ci din contră vor crea copiilor momente plăcute, speciale care vor deveni "hrană" pentru sufletul lor.

Prin activităţile de educaţie religioasă educatoarele doresc să sădească în sufletul copiilor iubirea, grijă pentru semenii lor, spiritul adevărului etc. Din discuţiile avute în cadrul întâlnirilor de dimineaţă, din anumite discuţii spontane apărute intre copii, din activităţile planificate de educatoare copiii asimilează anumite informaţii, reţin gesturi şi comportamente observa modele, învaţa să gândească. Mai târziu prin acumularea acestei experienţe variate copiii îşi vor dezvolta capacitatea de a înţelege şi de a discerne.

Dacă educaţia morală reprezintă acea latură a procesului de pregătire a copilului pentru viaţă, educaţia religioasă trebuie privită într-o strânsă legătură cu educaţia morală, acordându-i fundament divin. Acest proces trebuie început încă din primii ani de viaţă a copilului, dat fiind faptul că la vârsta preşcolară acesta este mai receptiv la diversele influenţe care se exercită asupra lui.

Dorim ca părinţii să nu pună la îndoială procedeele şi mijloacele prin care se realizează educaţia religioasă la copiii preşcolari. Prin urmare orice activitate care ar putea crea tensiune în jurul copiilor dar şi a părinţilor acestora vă fi evitată în grădiniţă.

Voluntariatul – formă de caritate în societate şi în Biserică

Prof. Mihaela Costea
Liceul de Artă Oradea

Comunităţile umane au avut întotdeauna în componenţa lor persoane care, din cauze genetice, naturale sau sociale, s-au aflat în imposibilitatea de a-şi satisface trebuinţele prin mijloace proprii . Astfel, săracia, dizabilităţile, existenţa orfanilor şi a copiilor abandonaţi, a bătrânilor bolnavi şi fără sprijin familial sunt probleme vechi de când lumea .

Timp de aproape două milenii, ocrotirea persoanelor, a grupurilor şi comunităţilor aflate în situaţii problematice a fost preocuparea exclusivă a Bisericii, statele neimplicându-se în domeniul social decât cu funcţii represive (vizând menţinerea statutului social-politic). Din zorii creştinismului şi până în secolul al XIX-lea asistenţa socială şi milostenia (voluntariatul) practicate de instituţiile şi ordinele religioase a fost principalul punct de sprijin pentru săraci şi pentru celelalte categorii defavorizate . În unele perioade ale Evului Mediu şi apoi în epoca avântului capitalist, au existat iniţiative asistenţiale (destinate în special săracilor) avându-i ca promotori fie pe indivizi bogaţi ataşaţi valorii creştine a carităţii, fie comunităţile rurale şi urbane, utopişti şi industriaşi convinşi de eficienţa economică pe termen lung a îmbunătăţirii condiţiilor de viaţă ale salariaţilor .

În primele secole creştine, sub ocrotirea împăraţilor romani, de la Sfântul Împărat Constantin cel Mare (306-337) şi până la Iustinian (527-565), au luat fiinţă câteva instituţii asistenţiale ca: brefotrofiile (leagănele pentru copiii abandonaţi, în vârstă de până la 7 ani), orfanotrofiile (orfelinatele), pertenocomiile (case de adăpost pentru tinerele fete provenite din familiile sărace sau din orfelinate), ghirocomiile (azile pentru văduvele bătrâne şi fără sprijin) şi Societatea religioasă a Parabolanilor (grup de voluntari creştini care îndeplineau servicii sanitare în folosul celor afectaţi de diferite maladii). Funcţionând autonom sau în interiorul aşezămintelor religioase, respectivele instituţii se bucurau de sœuportul material şi de îndrumarea spirituală a Bisericii, prin episcopi, educatori religioşi şi duhovnici.

Până la Reforma protestantă din secolul al XV-lea acţiunile asistenţiale şi de voluntariat ale Bisericii s-au întemeiat pe o concepţie „pozitivă” în legătură cu sărăcia . Existenţa bogăţiei şi a sărăciei reprezenta un fapt normal în lumea feudală şi chiar un fapt pozitiv în multe privinţe : pe de o parte, a te naşte şi a trăi în sărăcie reprezenta o şansă pentru dobândirea vieţii veşnice după moarte (căci se aprecia -ad literam-că săracii vor dobândi Împărăţia Cerurilor mai lesne decât

bogaţii); pe de altă parte sărăcia dădea şansa celor bogaţi de a practica milostenia, caritatea, fără de care nu puteau spera la salvarea sufletelor lor, concepţie aparţinând mediilor apusene, deci cu rădăcini în învîţătura romano-catolică.

Odată cu destrămarea sistemului feudal din economia Europei Occidentale (începând cu secolul al XV-lea) şi cu apariţia raporturilor de muncă specifice capitalismului- raporturi între patron şi salariat – se observă o creştere a mobilităţii populaţiei şi naşterea unei noi categorii de săraci : oamenii din mediul rural lipsiţi de pământ sau alte mijloace materiale şi care caută în oraşe o slujbă pentru a-şi asigura subzistenţa .„Deposedaţii", cei „fără stăpân" şi „fără meserie" îngroşau rândurile sărăcimii oraşelor .Nobilimea se simte din ce în ce mai puţin responsabilă faţă de populaţia de pe domenii, iar puterea regală (statul) caută să pună în sarcina Bisericii obligaţia de a-i asista pe săraci. Mănăstirile, bisericile, spitalele şi alte instituţii întreţinute de către Biserică au devenit reţeaua naţională de asistenţă a săracilor.

În ţările catolice şi în lumea ortodoxă, în pofida unor încercări de reconciliere a statutului moral al sărăciei şi al carităţii, Biserica va continua să practice şi să propovăduiască un comportament asistenţial faţă de săraci, rămânând până în secolul al XIX-lea cel mai important actor cu responsabilităţi sociale.

Voluntariatul este activitatea de interes public desfăşurată în domenii cum sunt: asistenţă şi serviciile sociale; protecţia drepturilor omului; medico-sanitar; cultural, artistic; educative, de învăţământ; ştiinţific; umanitar; religios; filantropic; sportiv; de protecţie a mediului; social şi comunitar. (definiţie preluată din Legea Voluntariatului în Romania).

În vederea dobândirii mântuirii omul trebuie să fie preocupat de sporirea credinţei. Implicându-se în acţiuni de voluntariat aceasta devine statornică şi matură, mai târziu chiar capabilă să reziste provocărilor. Hristos este Acela care ne învaţă: „Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate celelalte se vor adăuga vouă" Matei 6,33.

Activităţile pe care le desfăşoară voluntarii în organizaţii constă în: lucrul direct cu beneficiarii, activităţi educative/ culturale/ recreative, organizare evenimente, administrative, redactare documente, strângere de fonduri, management/coordonare, comunicare/relaţii publice, campanii publice, cercetare şi/sau anchete sociale, activităţi de ecologie şi turism, întreţinere bunuri, coordonare voluntari.

Principiile voluntarilor sunt: angajamentul, dezvoltarea, transparenţa, implicarea activă, responsabilitatea, confidenţialitatea, promovarea, respectul, colaborarea, coeziunea.

Voluntariatul este o formă educaţională nonformală prin consecinţele sociale pe care acesta le întipăreşte în caracterul voluntarului. Aşteptările voluntarilor de la organizaţii variază de la aşteptări legate de dezvoltarea personală sau profesională, până la dorinţa de a se simţi utili şi activi în comunitate.

În România, voluntariatul a apărut datorită activităţiilor organizate de Biserică pentru a-i ajuta pe cei aflaţi la marginea societăţii, iar mai apoi au apărut acte normative care au încurajat acest tip de activitate.

De ce doresc unele persoane să devină voluntari :

1. nevoia de a ajuta, compasiunea;
2. motivaţie religioasă;
3. nevoia de a avea o cauză;
4. suportul social (nevoia de prieteni);
5. interesul indirect (obţinerea unui loc de muncă în organizaţie sau referinţe bune).

Potrivit Declaraţiei Universale cu privire la voluntariat, această activitate, desfăşurată atât prin acţiuni individuale, cât şi de grup, este o modalitate prin care :

- pot fi promovate şi întărite valori umane legate de comunitate, de grija faţă de soarta aproapelui;
- indivizii îşi pot exercita drepturile şi responsabilităţilece le revin ca membrii ai comunităţii, în timp ce evoluează şi învaţă de-a lungul vieţii, devenind coştienţi de întregul lor potenţial uman;
- se pot crea legături care să ajute la depăşirea diferenţelor care ne despart, astfel încât să trăim împreună în comunităţi sănătoase şi solide, muncind împreună la găsirea unor soluţii inovatoare pentru provocările noastre comune şi pentru a modela destinele noastre colective.

Faci voluntariat doar dacă vrei. Este un act ce porneşte din dorinţa de a te implica într-o anumită activitate, de a ajuta, de a face ceva pentru altcineva. Conform unui studiu asupra voluntariatului în Uniunea Europeană, profilul voluntarului român este asemănător celui întâlnit în restul Europei – tânăr, bine educat, încrezător şi cu o situaţie materială bună. Aproximativ 14,6% din tinerii români sub 30 de ani fac voluntariat, conform aceluiaşi studiu. O altă categorie activă o reprezintă grupa de vârstă 60-69 de ani, aceştia dedicându-se în mare parte activităţiilor şi organizaţiilor religioase, incluzând Biserica.

„Omule, mi-eşti drag!”- spune-o mai departe în cuvinte sau fără cuvinte, spune-o cu un zâmbet, cu un gest de împăcare, cu o strângere de mână, cu un cuvânt de apreciere, cu o îmbrăţişare, cu o stea în ochii tăi. Spune-o mai departe în mii de mici atenţii, din nou în fiecare zi: „Îmi eşti aşa de drag!”(Phil Bosmans).

Nădejdea oricărei fapte bune este nădejdea în înviere. Aşteptarea răsplăţii întăreşte sufletul spre fapta bună. Orice lucrător este gata să rabde ostenelile, dacă va crede că înaintea lui va sta plata ostenelilor.

BIBLIOGRAFIE :

1. Bocancea, Cristian; Neamţu, George, *Elemente de asistenţă socială*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999;
2. Dobrescu, Emilian; Iancu, Nicolaie, *Valenţele voluntariatului*, Editura Universităţii din Oradea, Oradea, 2011;
3. Goian, Cosmin, *Deprinderi în asistenţa socială*, Institutul European, Iaşi, 2004.

Cine este aproapele nostru?

Prof. Monica Dumitraş
Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu” Oradea

De 2000 de ani folosim expresia „ajută-ţi aproapele” şi totuşi nu cred că am ajuns prea departe în înţelegerea mesajului din pilda samarineanului milostiv, care e punctul de plecare al ideii de ajutorare a celui de lângă noi. De ce nu reuşim însă să punem în practică acest precept? Iată câteva răspunsuri posibile:

- ✓ Pentru că aşteptăm (toţi) un mesaj facil care să stabilească clar limitele „aproapelui” şi „departelui”? Un răspuns de genul: *aproapele* înseamnă familia, rudele, prietenii, colegii, (cei frumoşi, deştepţi, bogaţi, prezentabili – cu care ne putem lăuda), iar tâlharii, urâţii, ignoranţii, suferinzii, săracii – cei cu care nu vrem să avem de-a face, de care de jenăm sau ne ascundem – sunt suficient de *departe* ca să nu intre în categoria „aproapelui”. Dar sunt oare sinonime *apropiaţii* cu *aproapele*?;
- ✓ Pentru că aşteptăm să vedem pe alţii punând în practică această pildă; cei tineri sub pretextul, oarecum firesc, al lipsei de modele, iar noi, ceilalţi, din frica de a fi altfel decât lumea, pentru că a fi diferit înseamnă a te expune dispreţului, batjocurii, zeflemelii (ceea ce nu ne prea permitem);
- ✓ Sau, poate, pentru că n-am înţeles încă destul de deplin sensul mesajului evanghelic.

Cred că toate aceste răspunsuri sunt prezente în proporţii variabile în minţile noastre, dar ideea pe care vreau să o dezvolt se referă la cea din urmă posibilitate: a faptului că, poate, nu înţelegem corect lucrurile.

Dintre toate interpretările pe această temă, cea mai revelatoare a fost, pentru mine, cea a Înalt Preasfinţitului Antonie Bloom al Surojului, care, mi s-a părut că face lumină asupra acestei chestiuni arhidiscutate: *cine este, până la urmă, aproapele nostru*? Spre deosebire de tot ce am auzit şi citit până acum (referitor la faptul că nu trebuie să trecem nepăsători pe lângă cei în suferinţă – fapt care nu răspunde la întrebare!), Mitropolitul Antonie schimbă întreaga abordare a parabolei şi face o interpretare aproape literară, stilistică a textului.

Presupun că subiectul parabolei e cunoscut de toţi, totuşi să-l amintim pe scurt: un învăţător de lege vine la Iisus şi îi pune două întrebări: *Ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?* şi *Cine este aproapele meu?,* la care Iisus îi răspunde prin parabola samarineanului milostiv. Urmărind discursurile celor doi, remarcăm, la prima vedere, că par a se referi la acelaşi lucru, dar, la o analiză

atentă, frazele lor au subiecte diferite. Iată în ce fel. Dacă împărţim pilda în două, corespunzător celor două personaje care vorbesc, vom observa următoarele:

1) discursul învăţătorului de lege, bazat pe întrebări şi răspunsuri, dovedeşte o bună cunoaştere a legii, fapt de care e mândru; tocmai de aceea subiectul real şi subînţeles al întrebărilor lui este pronumele **eu** (parafrazând: *Ce să fac **(eu)** ca să moştenesc **(eu)** viaţa de veci? Cine este aproapele **meu?***). Observăm că se pune pe sine în centrul discuţiei.

2) discursul lui Iisus se realizează la persoana a III-a (El relatează o parabolă despre un om care se cobora din Ierusalim în Ierihon şi, căzut între tâlhari, este ignorat de preot şi de levit, dar este ajutat de un străin călător) şi, mai important, schimbă subiectul din **eu** în **el/ omul.** Cu alte cuvinte îl pune pe celălalt, pe omul oarecare în centrul discuţiei. Iisus ar fi putut răspunde: *omul căzut între tâlhari e aproapele tău,* dar n-o face ci afirmă, spre surprinderea noastră: *cel care îşi face milă de un om căzut între tâlhari e aproapele **lui.***

Ceea ce face aici Iisus este să restabilească, pe nesimţite, adevăratele raporturi ale omului/ individului cu semenii. Prin răspunsul său El vrea să ne spună: nu EU sunt centrul universului, nu MIE îmi sunt ceilalţi apropiaţi sau îndepărtaţi, ci CEILALŢI sunt centrul, iar „eu" mă situez aproape sau departe de SEMENII mei în funcţie de cât de tare mă doare inima pentru suferinţa lor, de cât de multă milă le arăt. Poate părea o diferenţă infimă, dar este diferenţa care face trecerea de la individ la persoană, de la egoism la dăruire.

Rezultă de aici că titlul articolului este greşit. Reformulând ar trebui să fie aşa: **Pentru cine suntem aproapele?** Iar dacă până acum n-am fost sau n-am ştiut, de acum înainte *să mergem şi să facem şi noi asemenea* samarineanului milostiv.

Sfânta Liturghie - călătorie tainică prin cărțile Sfintei Scripturi (I)

Pr. prof. Dan – Adrian Fărcuț
Școala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea
Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

Scriptura a ocupat și ocupă locul central în Sfânta Liturghie. Alături de lecturile consacrate, textul Liturghiei cuprinde referințe, imagini biblice și citate scripturistice. Liturghia se hrănește din Biblie: în textul ei sunt 98 de citate din Vechiul Testament și 114 citate din Noul Testament[1]. Expresiile și cuvintele ce aparțin textului biblic sunt încadrate în rugăciunile și în actele liturgice.

A. Pregătirea pentru Sfânta Liturghie

Liturghierul Bisericii Ortodoxe înscrie, după *Rânduiala slujbei de dimineață* (adică Utrenia), un capitol intitulat *Rânduiala dumnezeieștii Proscomidii*, capitol consacrat ritualului pregătirii pentru oficierea Liturghiei propriu-zise.

În această *Rânduială* distingem două părți: pregătirea sfinților slujitori și pregătirea darurilor. Le vom analiza pe rând pe fiecare, căutând să identificăm citatele scripturistice și să arătăm care este simbolismul lor biblic.

1. Pregătirea slujitorilor

"Nimeni din cei legați cu pofte și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție, Împărate al slavei; căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșător chiar pentru puterile cele cerești..." – așa începe rugăciunea din timpul cântării heruvimice, mărturisind cât de înfricoșătoare este slujba pe care o săvârșește. Această slujire impune o stare de curăție și o înălțare de spirit a celui ce o săvârșește: "Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește!" - se roagă preotul, urmând îndemnul Sf. Pavel: *Având deci aceste făgăduințe, iubiților, să ne curățim pe noi de toată întinarea trupului și a duhului, desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu* (II Corinteni 7, 1).

[1] Paul Evdokimov, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, trad. de Carmen Bolocan, Ed. Polirom, Iași, 1996, p. 261, nota 96.

Pentru oficierea acestei slujbe se cer deci din partea slujitorilor anumite acte, lucrări pregătitoare, care se găsesc rezumate în instrucțiunile înscrise la începutul capitolului *Rânduiala dumnezeieștii Proscomidii*, precum și în capitolul *Povățuiri necesare sfinților slujitori*, din Liturghier.

În instrucțiuni se recomandă ca preotul "mai întâi să fie mărturisit și împăcat cu toți, să nu aibă ceva asupra cuiva, să-și păzească inima, pe cât va putea, de gânduri rele, să se înfrâneze de cu seară, să privegheze până la timpul slujbei și să-și citească cele rânduite, după tipic". Aceste reguli formează "cadrul unei asceze ușoare, adecvată puterii liturghisitorilor atât de la bisericile mănăstirești cât și de la cele din parohii"[2].

Preotul va aduce la altar darul său și pe cel al credincioșilor. De aceea va ține cont de porunca Mântuitorului: *Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău...* (Matei 5, 23-24). În acest duh se precizează în *Povățuiri*: "de a ocărât preotul sau diaconul pe cineva și l-a amărât, sau l-a nedreptățit și știe că acela este mânios și supărat pe el, sau dacă însuși preotul sau diaconul fiind nedreptățit, sau scârbit de cineva, ține mânie și se supără, să nu îndrăznească a sluji Sfânta Liturghie, ci mergând mai înainte, după porunca Domnului, să se împace cu fratele său și așa să slujească. Iar de va fi cel jignit undeva departe, și va fi nevoie să slujească, măcar gând bun să aibă, că dacă se va întâlni cu dânsul, negreșit se va împăca, și întru inima sa să-i pară rău de aceasta și așa, de nevoie, să slujească"[3].

Se mai cere din partea slujitorului o stare de înaltă moralitate. Cum altfel s-ar putea apropia preotul de Dumnezeu, care este *foc mistuitor* (Evrei 12, 29)? Pentru aceasta slujitorii vor urma îndemnul Sfântului Pavel: *Drept aceea, omorâți mădularele voastre cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia...* (Coloseni 3, 5).

Numai după ce va fi împăcat cu toți, după ce se va fi pocăit pentru păcatele sale, după ce va fi alungat orice supărare, orice tulburare, orice trândăvire, orice ispită de la dânsul, după ce-și va fi făcut rugăciunea după rânduială, preotul se va putea apropia, cu frică și cu cutremur, pentru a săvârși Sfânta Liturghie.

Înainte de a intra în sfântul altar, slujitorii săvârșesc un ritual de închinare. Închinarea izvorăște dintr-un covârșitor sentiment de umilință și de smerenie. Astfel, slujitorii mărturisesc aceasta, cerând de la Dumnezeu îndurare, prin recitarea troparelor de umilință: "Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi...", "Doamne, miluiește-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit...", "Ușa milostivirii deschide-o nouă...", tropare ce-și au originea în Psalmul 50.

---

[2] Pr. Petre Vintilescu, *Liturghierul explicat*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1972, p.81.
[3] *Liturghier*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2000, pp. 445-446.

Conștienți de nevrednicia și de neputința lor, slujitorii cer ca Dumnezeu să-i întărească spre slujba ce sunt gata s-o înceapă: "Doamne, trimite mâna Ta dintru înălțimea locașului Tău și mă întărește...", pentru că numai Dumnezeu este *puterea și ajutorul și apărătorul și sprijinitorul meu* (Psalm 27, 9; 30, 4; 42, 2).

După aceasta, liturghisitorii fac apolisul și, închinându-se către strane, intră în altar, însoțind intrarea de recitarea din psalmi: *Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta Doamne, povățuiește-mă întru dreptatea Ta, pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea* (Psalm 5, 7-8). Aici vor săruta Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, închipuind o înfățișare înaintea Domnului, deoarece altarul este mormântul în care a fost pus Hristos, dar și scaun al lui Dumnezeu, întru care Dumnezeu S-a odihnit[4].

Acestea fiind săvârșite, urmează îmbrăcarea în veșmintele liturgice. În Vechiul Testament, veșmintele sacerdotale apar ca o instituție divină. Dumnezeu Însuși poruncește lui Moise să le facă lui Aaron și fiilor lui *veșminte sfințite, spre cinste și podoabă* (Ieșirea 28, 2), subliniind toate amănuntele legate de aspectul lor (Ieșirea 28, 3-43). Biserica a rânduit slujitorilor veșminte speciale, pe care aceștia le poartă în timpul sfintelor slujbe. Serviciul divin reclamă o vestimentație consacrată, dedusă din solemnitatea dată de prezența Mântuitorului în sfintele slujbe: "Este o cerință firească a simțului de pietate și a ratiunii sănătoase ca liturghisitorii să-și îndeplinească oficiul lor într-o ținută și o înfățișare exterioară corespunzătoare demnității Tainei și caracterului divin al acestei solemnități"[5].

Principalele veșminte se găsesc enumerate pentru prima dată în comentariul liturgic al Sf. Gherman, arhiepiscopul Constantinopolului[6], deci în secolul al VIII-lea. Numărul lor complet de azi va fi menționat în secolul al XV-lea de Simion, arhiepiscopul Tesalonicului[7].

Veșmintelor liturgice li s-au atribuit semnificații simbolice, pe care le vom arăta în cele ce urmează. Caracterul sacru a fost subliniat și prin instituirea unui ritual al îmbrăcării, ritual ce constă în recitarea unor rugăciuni alese din versetele unor psalmi, în concordanță cu simbolismul fiecăruia. Astfel, stiharul este un veșmânt căzând drept până la picioare, analog poderesului lui Aaron (Ieșirea 30, 27). El se numește așa pentru că în el se sălășluiește harul lui Dumnezeu[8]. Este alb, amintind de lumina de la Schimbarea la Față de pe muntele Taborului, când hainele Mântuitorului *s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada* (Marcu 9, 3), precum și de giulgiul în care a fost înfășurat trupul Domnului, când a fost pus în mormânt (Matei 27, 59). Stiharul roșu

---

[4] Sf. Gherman I, Arhiepiscopul Constantinopolului, *Tâlcuirea Sfintei Liturghii,* trad. de Pr. Prof. Nic. Petrescu, în revista *Mitropolia Olteniei*, nr. 9-10/1974, p. 827.

[5] Pr. Petre Vintilescu, *op. cit.*, p. 93.

[6] Sf. Gherman I al Constantinopolului, *op. cit.*, pp. 830-832.

[7] Simion, arhiepiscopul Tesalonicului, *Explicare despre sfânta biserică*, trad. rom. retipărită de Toma Teodorescu, București, 1865, pp.255-258.

[8] Sofronie, patriarhul Ierusalimului, *Comentariu liturgic,* trad. de Pr. Prof. Nic. Petrescu, în revista *Mitropolia Olteniei*, nr. 5-6/1964, p. 361.

simbolizează patima Domnului și hlamida purtată în timpul Patimilor (Matei 27, 28)[9]. El are subsuorile necusute, simbolizând coasta Domnului străpunsă de suliță[10]. Apele purpurii de pe stiharul arhieresc sunt simbolul *râurilor de apă vie* (Ioan 7, 38) ale învățăturii. Cu aplicare la liturghisitori, care au rânduiala slujbei îngerești[11], el simbolizează bucuria spirituală a slujitorilor. Acesta este și înțelesul ce reiese din rugăciunea de la îmbrăcare: *Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul, că m-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă* (Isaia 61, 10).

Peste stihar, diaconul pune orarul, imagine a ștergarului cu care Mântuitorul a șters picioarele ucenicilor (Ioan 13, 5) ori a aripilor îngerești, după cum reiese din rugăciunea rostită la punerea lui: *Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot...* (Isaia 6, 3).

Diaconul își pune apoi mânecuțele reprezentând legăturile cu care au fost strânse mâinile Domnului atunci când a fost dus la Caiafa și la Pilat[12], dar simbolizează, cum rezultă din rugăciunile de la punerea lor, puterea dată de Dumnezeu liturghisitorilor: *Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmași și cu mulțimea slavei Tale ai zdrobit pe cei potrivnici* (Iesirea 15, 6) și *Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit; înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale* (Psalm 118, 73).

Preotul își pune epitrahilul, căruia i se atribuie semnificația jugului lui Hristos (Matei 11, 29), sau a frânghiei cu care era legat Domnul și tras de gât, mergând spre patimă, trestia pe care I-au dat-o batjocoritorii în mâna dreaptă, precum și povara crucii[13]. Sensul cel mai corespunzător derivă din întrebuințarea lui, el simbolizând harul coborât de sus și puterea de a-l împărtăși credincioșilor prin sfintele slujbe. Acest înțeles e în concordanță cu rugăciunea ce se rostește la punerea lui: *Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoții Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui* (Psalm 132, 2-3).

Brâul cu care se încinge preotul sau arhiereul este simbol al înfrânării senzuale, dar și al învestirii cu o putere conducătoare[14]. Liturghisitorul mărturisește aceasta când se roagă: *Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere și a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmește picioarele mele ca ale cerbului și peste cele înalte mă așează* (Psalm 17, 35-36).

Preoții care au fost distinși cu ranguri onorifice și arhiereii își pun bederniță, ce pare să fi fost un ștergar care amintea de cel cu care Mântuitorul a șters picioarele ucenicilor. A căpătat o semnificație simbolică, fiind un semn de putere și autoritate, închipuind *sabia Duhului, care este*

---

[9] Sf. Gherman I al Constantinopolului, *op. cit.*, p. 831.
[10] Sofronie al Ierusalimului, *op. cit.*, p. 361.
[11] Sf. Gherman I al Constantinopolului, *op. cit.*, p. 831.
[12] *Ibidem*.
[13] *Ibidem*.
[14] Simion, arhiepiscopul Tesalonicului, *op. cit.*, p. 362.

cuvântul lui Dumnezeu (Efeseni 6, 17). Sensul e confirmat de rugăciunea care se rostește la punerea ei: *Încinge sabia ta peste coapsa ta, puternice, cu podoaba ta și cu frumusețea ta, și încordează și bine sporește și stăpânește pentru adevăr, blândețe și dreptate. Și minunat te va povățui dreapta ta...* (Psalm 44, 4-6).

Peste toate aceste veșminte preotul îmbracă felonul, comparat cu hlamida roșie purtată de Mântuitorul în timpul Patimilor (Matei 27, 28; Marcu 15, 17; Luca 23, 11), dar și cu haina cea lungă a Botezului[15]. La îmbrăcarea lui, preotul rostește rugăciunea: *Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate și cuvioșii Tăi întru bucurie se vor bucura* (Psalm 131, 9).

Îmbrăcat în sfintele veșminte, preotul închipuie pe Hristos întrupat. El se face acum una cu Hristos. Ultimul act de pregătire a liturghisitorilor este spălarea mâinilor. Acest act este – după Sf. Chiril al Ierusalimului – simbol al datoriei noastre de a fi curați de orice păcat: "Mâinile sunt simbolul faptelor noastre, este lămurit că prin spălarea mâinilor facem aluzie la curăția și neprihănirea faptelor noastre... Spălarea mâinilor înseamnă că suntem curățiți de păcate"[16]. În timpul spălării mâinilor, preotul rostește Psalmul 25, 6-12: *Spăla-voi între cei nevinovați mâinile mele și voi înconjura altarul Tău, Doamne, ca să aud glasul laudei Tale și să spun toate minunile Tale. Doamne, iubit-am bunăcuviința casei Tale și locul sălășluirii slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu și cu vărsătorii de sânge viața mea, în mâinile cărora sunt fărădelegile; dreapta lor s-a umplut de daruri, iar eu întru nerăutatea mea am umblat. Izbăvește-mă, Doamne, și mă miluiește. Piciorul meu a stătut întru dreptate; în biserici Te voi binecuvânta, Doamne*.

După spălarea mâinilor, preotul este gata să înceapă lucrarea Proscomidiei.

[15] Sf. Gherman I al Constantinopolului, *op. cit.*, p. 831.
[16] Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza V mistagogică*, apud Pr. Petre Vintilescu, *op. cit.*, p. 113.

Călător…

Înv. Salvina Voichiţa Gabor
Şcoala cu clasele I-IV Pocola

Călător prin viaţă, suflet stingher
Gândul tău se-aude până sus în cer
Nu mai ai credinţă, spui că viaţa-i grea
Unde fugi tu oare de privirea MEA?

Ai uitat tu oare că încă te iubesc?
EU aduc furtuna, EU o liniştesc,
Nu ţi-am spu EU oare prin iubirea MEA
Că sunt lângă tine în ziua cea grea?

De ce te frământi în aşternutul tău
De ce lăcrimezi şi te gândeşti la rău?
Nu-ţi ajunge oare că ţi-am spus mereu
Pune-a ta povară pe umărul MEU?

EU ţi-am dat credinţă să mă chemi cu dor,
Să te iau de mână, să-ţi dau ajutor
Şi cu noi puteri din Duhul Meu cel Sfânt
Să te întăresc mereu pe acest pământ.

Vino, te ridică, nu mai lăcrima
Eu voi da popoare pentru viaţa ta
Pân' la căruntele te voi sprijini
Cu-al meu braţ puternic te voi mântui.

Petru tine astăzi, cerul pregătesc,
Şi la TATĂL MEU mereu EU mijlocesc,
Pomul vieţii tale EU îl îngrijesc

S-aduci rodii sfinte, fiindcă te iubesc.

Tu dor, te ridică, fiu rătăcitor
Şi înalţă steagul de biruitor
Să ai totdeauna mijlocul încins
Să te-ncrezi în MINE, să nu fii învins!

Vezi, a ta viaţă zilnic să-ţi sfinţeşti
Şi de firea-ţi veche să te pocăieşti!
Să te rogi fierbinte, să MĂ chemi mereu
Căci sunt DUMNEZEUL, salvatorul tău.

Dreptul de a Iubi

Pr. Prof. Gabriel – Karol Iakab
Liceul Pedagogic „Nicolae Bolcaș” Beiuș

„Iubește și fă ce vrei!” (Fericitul Augustin)

În ziua de azi toată lumea vorbește despre câte drepturi are fiecare: despre dreptul de a trăi, despre dreptul de a vorbi, de a vota, de a munci, de a face una, de a face alta, însă mulți dintre noi trec sub tăcere cel mai important drept: DREPTUL DE A IUBI!

Fără dreptul de a iubi, celelalte drepturi lumești prea puțin contează!

Dar ce este Iubirea sau Dragostea?

Pentru unii iubirea este o reacție chimică, pentru alții un sentiment, dar pentru marea majoritate iubirea este valuta de schimb în folosul unor câștiguri materiale proprii - de fapt, aceasta nu mai este iubire -, însă pentru prea puțini dintre noi Iubirea înseamnă Hristos!

Hristos este Iubirea Creștină, iubirea care nu condiționează în favoarea bunurilor materiale; nu contează câte ai sau câte nu ai, contează acea căldură din lăuntrul nostru, care ne aproprie de Dumnezeu și de semenii noștri. Este acea căldură ce provine din darul lui Dumnezeu, sufletul, căldura sufletească, cea care îngrijește grădina credinței noastre din care vor ieși răsadurile smereniei și milei creștinești, a căror roade vor fi faptele bune cu care îi vom hrăni pe semenii noștri, pe toți cei din jurul nostru, fie prieten, fie vrăjmaș. De fapt, având în noi iubirea lui Hristos, chiar și vrăjmașul devine prietenul nostru, chiar dacă el, în continuare ni se va crede dușman.

Probabil, ca oameni, este cu neputință ca toți cei din jurul nostru să ne iubească, însă ca și creștini e foarte cu putință ca noi să-i iubim pe toți! Dar cum vom putea să-i iubim pe toți, se vor întreba unii? Sau cum vom putea să-i iubim pe cei care ne doresc răul, pe cei care urmăresc să ne facă răul? Răspunsul este: doar în Hristos, adică îmbrăcând acea iubire pe care a purtat-o și Mântuitorul când a luat trup de om, pentru ca pe om să-l împace cu Tatăl și Creatorul său. Trebuie să recunosc că această iubire implică și suferință, nu neapărat o suferință fizică, ci mai mult una sufletească, sau, dacă-mi permiteți să mă exprim altfel, o suferință de orgoliu, de egocentrism! Deoarece acolo unde există egoism nu mai poate fi vorba de iubire sinceră și adevărată, și cum multora dintre noi ne place să ne credem *„cei mai cei!”*, uităm sensul adevărat al iubirii și nu mai știm să iubim așa cum Hristos ne-a iubit și ne iubește! Emil Cioran spune clar aceasta când zice:

„a iubi înseamnă a suferi și cum mulți fug de suferință, puțini știu să iubească!” Din păcate, cred că unii dintre noi nu mai vor să iubească, nu că nu pot sau că nu mai știu! Țin minte că eram în clasa a VII-a și aveam un coleg de clasă cu care mă înțelegeam foarte bine, așa c-am ajuns să fim prieteni. El era o fire mai morocănoasă, dacă ceva nu-i convenea nu făcea *„nici în ruptul capului”*. În rest era o persoană bună și este și astăzi. Nu mai țin exact minte pentru ce ne-am certat - o tâmpenie, cred -, însă știu că ne-am supărat unul pe celălalt, de nu ne-am vorbit vreo două ore, în acea zi. Eu, cum nu-s o fire care să stau mult timp supărat sau certat cu cineva, am făcut primul pas și mi-am cerut scuze dacă considerase că-l jignisem. Mi-a acceptat scuzele. Atunci, nu cred că am conștientizat acel fapt, că am călcat pe orgoliul meu și am fost primul care mi-am cerut scuze, însă gândindu-mă acum, realizez că dintr-o prostie puteam să-mi pierd un prieten!

Cineva spunea că *„iubirea este singurul lucru care poate fi împărțit la infinit fără să se micșoreze”* și avea dreptate! Iubirea adevărată, iubirea creștină nu scade niciodată, pentru că nu o condiționează nimic material. Nici trecerea timpului nu o poate ofili și nici moartea s-o întrerupă, așa cum se întâmplă cu celelalte lucruri, care se învechesc și dispar! Dreptul de a iubi este etern, este singurul drept pe care, de-a lungul istoriei nu a putut să ni-l ia nimeni, chiar dacă celelalte drepturi ne-au fost luate, ori întrerupte de mai multe ori în istoria omenirii, semn că ele sunt vremelnice, oricând putând chiar dispărea!

Exercitându-ne dreptul de a iubi sincer și dezinvolt, ne arătăm apartenența la Hristos, căci zice Mântuitorul: *„Întru aceasta vor cunoaşte toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.”*(Ioan XIII, 35). Dragostea ne unește și ne face o familie, întărește legăturile dintre noi și întărește credința noastră în Dumnezeu. Cine își exercită dreptul de a iubi cum Mântuitorul ne-a iubit pe noi, împlinește porunca cea nouă a Sa: *„Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul.”* (Ioan XIII, 34), iar cine încalcă porunca Domnului, se face potrivnic Acestuia!

Fericitul Augustin îndeamnă: *„Iubește și fă ce vrei!”* Prin acest îndemn arată puterea dragostei, aceea de biruitoare a răului! Căci atunci când omul iubește cu iubirea lui Hristos, aceasta nu mai lasă loc de nimic altceva decât de bunătate, căci dragostea, așa cum spunea și Sfântul Ioan Hrisostom, *„este capul, rădăcina, izvorul și mama tuturor bunurilor…, virtute plină de plăcere și care provoacă multă bucurie celor care o practică cu sinceritate”*[17]. Așadar, e bine de știut că dragostea dă naștere virtuții, fiind în același timp și rod al virtuții!

Trebuie să înțelegem că acolo unde există dragostea sinceră, ce nu se bazează pe diferite interese materiale, acolo este și Hristos, iar unde este Hristos acolo este pace, înțelegere și

[17] Gheorghe Badea, *Flori alese din învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur*, Ed. Sf. Mina, Iași, 2008, p. 24

bunăstare. Așa cum lumina alungă întunericul, tot astfel adevărata iubire alungă răutatea, sub toate formele ei, și face loc faptelor bune, care sunt sufletul credinței noastre.

Prin iubire Îl cunoaștem pe Dumnezeu, Cel care *„ne-a iubit cel dintâi”* (I Ioan IV, 19). Prin Iubire Dumnezeu lucrează în noi și prin noi. Cel care face din sufletul său cămară a iubirii lui Hristos devine un alt om, devine un om schimbat lăutric ce va radia și în afară; de ce? Pentru că iubirea creștină schimbă; ea schimbă în bine pe omul care o lasă să sălășluiască în el. Ea *„este aripa dăruită de Dumnezeu sufletului”* (Michelangelo Buonarotti), care are menirea de a te urca până la El, căci *„dragostea este de la Dumnezeu”* (I Ioan III, 7); ea a fost sădită în ființa noastră prin Taina Sfântului Botez, când am devenit urmași ai lui Hristos. Iar ca și creștini avem datoria să facem, asemenea Mântuitorului, faptele iubirii, căci Iubirea transpusă în fapte arată chipul lui Dumnezeu din om, din fiecare dintre noi!

Să umple Bunul Dumnezeu mințile și sufletele noastre cu dragostea Sa, prin care să ne vindecăm de răutatea și egoismul nostru, ca să putem zice precum Sfântul Simeon Noul Teolog: *„eu am deveni ceea ce nu am fost”*, adică *„urmăritori ai lui Dumnezeu, ca niște fii iubiți”* (Efeseni, V, 1), în cuvânt, dar mai ales în faptă!

Exercitați-vă dreptul de a Iubi!

Micul creştin – opţional de Educaţie religioasă în învăţământul preşcolar

Prof. Daniela Leucea
Grădiniţa cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

*"Deprinde pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze şi când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea" (*Proverbe 22,6*)*

A. Argument

Educaţia religioasă contribuie la realizarea educaţiei integrale a omului, deoarece, proiectată cu pricepere şi interes, poate include educaţia intelectuală (prin informarea copiilor), educaţia estetică (sub aspect muzical, artistico-plastic) şi ceea ce se denumeşte uneori cu titlul generic de „noile educaţii": educaţia pentru pace şi cooperare, educaţia sanitară modernă, educaţia pentru timpul liber, etc.

Cercetările în domeniul psihologiei copilului şi practica educativă înaintată ne arată că educaţia moral-religioasă este posibilă de la o vârstă fragedă, iar etapa preşcolarităţii – marcată prin caracteristicile de formare şi închegare a trăsăturilor de voinţă şi caracter ale copiilor, având deci, ca germene de modelare însăşi personalitatea umană, ne îndreptăţesc să afirmăm că introducerea unor elemente de educaţia religioasă la grădiniţă este un lucru necesar şi important. De aici reiese necesitatea ca şi noi, educatoarele, să începem instruirea şi educarea moral-creştină a copiilor.

Educaţia religioasă îl ajută pe copil să cunoască îndatoririle pe care le are faţă de el însuşi, faţă de ceilalţi oameni şi faţă de tot ce-l înconjoară pentru a deveni un bun creştin.

Educaţia religioasă are o dublă menire: pe de o parte să anuleze pornirile rele, iar pe de altă parte, să le cultive pe cele bune. Ea trebuie începută de la cea mai fragedă vârstă, pentru că primii ani ai copilăriei sunt hotărâtori pentru evoluţia ulterioară a individului. Aceasta se realizează în familie, în Biserică şi în instituţiile de învăţământ.

Este bine ca întregul proces educaţional din grădiniţă să cultive calităţi morale ca integritatea. Fermitatea, perseverenţa, deoarece ele îmbracă pe posesor cu o putere ce-l întăreşte să facă binele, să reziste răului şi să suporte împotrivirea – întocmai ca cel care este „Lumina lumii" – Domnul nostru Iisus Hristos: „Eu sunt Lumina lumii. Cine mă urmează pe Mine nu va umbla întru întuneric ci va avea lumina vieţii" (In. 8, 12).

Participând activ şi conştient la aceste activităţi de educaţie religioasă, copiii au de îndeplinit un lucru dificil, dar măreţ: să-şi clădească cu încredere şi demnitate statutul de bun creştin.

Noi, adulţii, trebuie să avem grijă ca fiecare suflet de copil care este asemenea unei mlădiţe ce caută sprijin pentru a se înălţa, să prindă rădăcini adânci în învăţătura de credinţă a Bisericii, ocrotindu-i cu dragostea noastră sinceră şi cu lumina binecuvântată a rugăciunii.

B. Obiective cadru

1. Cunoaşterea şi iubirea lui Dumnezeu
2. Formarea virtuţilor creştine şi cultivarea comportamentului moral-religios
3. Cunoaşterea unor obiceiuri creştine specifice sărbătorilor religioase
4. Educarea atitudinilor de toleranţă între copiii care aparţin diferitelor culte

C. Obiective de referinţă

1) Să afle despre existenţa lui Dumnezeu (să simtă prezenţa lui Dumnezeu ca pe o mare binefacere pentru noi toţi)

2) Să-L identifice pe Iisus Hristos ca pe Fiul lui Dumnezeu

3) Să recunoască modele de comportament creştin în faptele sfinţilor şi ale personajelor din poveşti

4) Să respecte regulile de comportament religios-moral în familie, în grădiniţă şi în Biserică

5) Să participe la manifestările tradiţionale creştine

6) Să identifice principalele calităţi ale unui bun creştin

7) Să se implice în acţiuni comune cu prietenii şi cu colegii

D. Durata

Septembrie 2011 – iunie 2012

E. Nivelul

II (5-6/ani)

F. Număr de activităţi

1/săptămână

G. Exemple de activităţi de învăţare

Data	Obiective operaţionale	Tema	Mijloc de realizare
22 sept. 2011	Să recunoască semnul Sfintei Cruci ca simbol al creştinătăţii	Semnul Sfintei Cruci	Lectura educatoarei Activitate practică
29 sept. 2011	Să descopere existenţa lui Dumnezeu	Rugăciunea Tatăl nostru	Memorizare Comentarea şi explicarea textului Audiţie muzicală
6 oct. 2011	Să respecte regulile de comportament religios-moral în Biserică	Cum ne comportăm în Biserică?	Vizită la biserica din cartier convorbire
13 oct. 2011	Să redea prin desen o temă plastică specifică educaţiei religioase	Biserica – casa sufletului meu	Activitate artistico-plastică: desen - pictură
20 oct. 2011	Să exprime cu ajutorul rugăciunii încrederea în puterea lui Dumnezeu şi a îngerului păzitor	Rugăciunea „Înger, îngeraşul meu”	Memorizare
3 nov. 2011	Să redea prin desen o temă plastică specifică Religiei	Îngeraşul meu păzitor	Pictură
10 nov. 2011	Să precizeze aspecte din viaţa celor doi îngeri	Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil	Povestirea educatoarei
17 nov. 2011	Să cunoască aspecte din viaţa Maicii Domnului	Copilărie sfântă	Povestirea educatoarei
24 nov. 2011	Să recunoască modele de comportament creştin în faptele sfinţilor Să cunoască semnificaţia creştină a gestului de a primi şi oferi daruri	Sfântul Nicolae, prietenul copiilor	Povestirea educatoarei
8 dec. 2011	Să identifice pe Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu	Să ne rugăm împreună la ieslea din	Vizionare de materiale powerpoint

		Betleem I	
15 dec. 2011	Să cunoască povestea Naşterii Domnului	Să ne rugăm împreună la ieslea din Betleem II	Vizionare de desene animate pe teme religioase
22 dec. 2011	Să participe la manifestările tradiţionale creştine	Deschide uşa, creştine	Colinde tradiţionale în casa fiecărui copil
19 ian. 2012	Să manifeste dorinţa şi bucuria de a ajuta şi de a fi milostiv	O mână de ajutor	Povestirea educatoarei Lectură după imagini
26 ian. 2012	Să manifeste înţelegere şi să ofere iertare aproapelui său	Iartă-mă	Povestirea educatoarei Convorbire
2 feb. 2012	Să-şi recunoască propriile greşeli pentru a obţine iertare	Spune adevărul	Povestirea educatoarei Convorbire
9 feb. 2012	Să identifice diferenţa între lăcomie şi modestie în viaţa unui creştin	Copilul lacom	Lectura educatoarei Convorbire
16 feb. 2012	Să identifice pe Dumnezeu î n crearea tuturor lucrurilor: lumea văzută şi cea nevăzută	Dumnezeu, Tatăl ceresc	Convorbire
23 feb. 2012	Să aducă cinste şi mulţumire lui Iisus, Fiul lui Dumnezeu	Rugăciunea „Iisuse, Doamne Sfinte”	Memorizare
1 martie 2012	Să înveţe să fie generoşi şi buni cu ceilalţi	Bine faci, bine găseşti	Lectura educatoarei
8 martie 2012	Să înţeleagă că trebuie să-i înţeleagă şi să-i respecte pe semeni	Păcatul indiferenţei	Convorbire
15 martie 2012	Să manifeste dorinţa şi bucuria de a face fapte bune Să facă diferenţa între faptele bune şi faptele rele	Fapte bune, fapte rele	Convorbire Povestirea educatoarei
22 martie 2012	Să cunoască aspecte din viaţa Fecioarei Maria	Buna Vestire	Convorbire
29 martie 2012	Să identifice pe Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu	Despre Patimile,	Povestirea educatoarei Vizionarea de film

	Să precizeze semnificaţia sărbătorii Învierii şi mesajul sacrificiului Domnului	Răstignirea şi Învierea lui Iisus	
5 aprilie 2012	Să precizeze semnificaţia sărbătorii Învierii şi mesajul sacrificiului Domnului	Încondeierea ouălor	Activitate artistico-plastică – pictură şi tehnici de încondeiere
26 aprilie 2012	Să conştientizeze că Dumnezeu este creatorul lumii	Roadele pământului, daruri ale lui Dumnezeu	Lectura educatoarei
3 mai 2012	Să ilustreze o temă plastică specifică Educaţiei religioase	Icoana, fereastră spre cer	Pictură
10 mai 2012	Să înţeleagă necesitatea rugăciunii către Dumnezeu	Lăsaţi copiii să vină la Mine	Convorbire Povestirea educatoarei
17 mai 2012	Să precizeze fapte creştine ale celor doi sfinţi	Sfinţii Împăraţi C-tin şi Elena	Lectura educatoarei
24 mai 2012	Să înţeleagă că porumbelul este simbolul păcii şi al purităţii	Porumbelul	Activitate practică
31 mai 2012	Să manifeste relaţii de prietenie cu copii aparţinând diferitelor confesiuni şi religii	Cu toţii să fim prieteni	Lectura educatoarei
7 iunie 2012	Să precizeze şi să manifeste calităţile unui bun creştin în viaţa de zi cu zi	Să fim buni creştini I	Joc didactic Convorbire
14 iunie 2012	Să precizeze şi să manifeste calităţile unui bun creştin în viaţa de zi cu zi	Să fim buni creştini II	Joc didactic

H. Modalităţi de evaluare:

1. Probe orale
2. Probe practice
3. Proiecte
4. Fişe individuale de lucru
5. Concursuri şi expoziţii

Bibliografie:

Băncilă, Vasile, *Iniţierea religioasă a copilului*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1996.

Cucoş, Constantin, *Pedagogie*, ed. a II-a, Ed. Polirom, Iaşi, 2006

Lica, Mioara; Opriş, Dorin; Cozma, Irina, Sava, Valentina, Opriş, Monica; Muha, Corneliu, *Primăvara credinţei, culegere de scenete, jocuri, exerciţii, ghicitori şi poezii creştin-ortodoxe*, Ed. Sfântul Mina, Iaşi, 2007

Magdalena, maica, *Cum să comunicăm copiilor credinţa ortodoxă, convorbiri, reflecţii şi alte sfaturi*, Ed. Deisis, Sibiu, 2006

Magdalena, maica, *Sfaturi pentru o educaţie ortodoxă a copiilor de azi*, ed. a II-a, Ed. Deisis, Sibiu, 2006.

Opriş, Dorin, *Dimensiuni creştine ale pedagogiei moderne*, ed. a II-a, Ed. Sfântul Mina, Iaşi, 2011

Opriş, Dorin, *Ipostaze ale utilizării textului biblic în educaţia religioasă, teorie, aplicaţii, cercetare*, ed. a II-a, Ed. Sfântul Mina, Iaşi, 2011

Timiş, Vasile, *Misiunea Bisericii şi educaţia, atitudini, convergenţe, perspective*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004

White, Elizabeth, Tărâmul *minunilor, cum sădim virtuţile creştine ortodoxe în sufletele copiilor noştri*, Ed. Sophia, Bucureşti, 2007

Educaţia religioasă între şcoală şi Biserică

Pr. prof. Dorel-Mircea Leucea
Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea

Educaţia religioasă reprezintă activitatea pe care educatorul o desfăşoară pentru dezvoltarea religiozităţii copilului, ştiut fiind faptul că omul se naşte cu o anumită predispoziţie spre religiozitate. Trăirea religioasă şi manifestarea ei în fapte curente de viaţă se vor aşadar a fi formate şi consolidate prin educaţie.

Scopul educaţiei religioase constă în realizarea caracterului religios-moral, cu desăvârşirea lui în personalitatea creştină, o educaţie religioasă corect realizată are menirea de a-l conduce pe cel astfel educat încât ,,să aibă obsesia altui tărâm, ideea unei existenţe, infinit mai înalte şi mai frumoase, care tronează peste noi şi e raţiunea noastră ultimă de a exista” (V. Băncilă).

Religia este cea mai bună pârghie de educaţie. Şi asta deoarece religia este importantă, în primul rând, pentru mântuirea omului, apoi pentru înălţarea vieţii pe pământ, şi nu în ultimul rând, ea reprezintă cel mai bun mijloc pentru trezirea şi realizarea spiritualităţii din om. Astfel, importanţa religiei rezidă nu doar din punct de vedere religios (conducerea omului la scopul ultim al existenţei: trăirea comuniunii cu Dumnezeu) ci şi din punct de vedere moral, având drept scop formarea conştiinţei şi conduitei morale.

Educarea religioasă incumbă două sensuri: sensul sau scopul formativ se referă la asimilarea unei culturi religioase, prin punerea la dispoziţia elevilor a unui set de cunoştinţe specifice cu caracter dogmatic, moral, liturgic, istoric, filosofic, practic şi sensul sau scopul formativ, care se referă la interiorizarea şi traducerea în fapte de viaţă a normelor religioase, la descifrarea şi trăirea sensurilor adânci ale existenţei.

Educaţia religioasă devine ,,stâlp şi temelia în formarea viitoarei personalităţi a elevului, un mijloc, prin accentuarea modelului educaţional formativ, pentru depăşirea crizei spirituale în care se zbate omul modern, a crizei de sens al existenţei sale” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu).

Educaţia religioasă se realizează atât pe băncile şcolii, prin orele de Religie, cât şi de către slujitorii Bisericii, prin păstorirea turmei ce le-a fost încredinţată. Atât şcoala, cât şi Biserica, fiecare cu specificul sferei şi natura diferită a mijloacelor de care dispune, îşi vor aduce contribuţia la educarea individului sensibil, avid de cunoaşterea adevărului şi jalonat de principii morale care-l ghidează în interior. Atât profesorul de religie cât şi slujitorul altarului trebuie să urmeze în activitatea lor modelul lui Hristos, singurul model educativ căruia nu i se poate reproşa nimic,

deoarece El reprezintă desăvârşirea, fiind Om şi Dumnezeu întrupat. Atât profesorul cât şi preotul trebuie să nu uite că menirea lor principală este de a insufla elevului dragostea sinceră pentru Iisus Hristos.

În cadrul instituţional şcolar, educaţia religioasă se realizează îndeosebi prin intermediul orelor de Religie.

O primă etapă a misiunii profesorului de Religie este iniţierea elevilor în credinţă, de a face prin vestirea Evangheliei noi ucenici ai lui Hristos.

O a doua etapă o constituie celebrarea credinţei prin participarea la cult, exprimarea credinţei prin o formă de adorare a lui Dumnezeu.

În a treia etapă, credinţa este manifestată în viaţa socială şi personală.

Astfel, ora de Religie devine o oră care-i determină pe elevi să devină responsabili atât faţă de viaţa şi de faptele lor, cât şi de semenii lor, după îndemnul hristic: ,,voi sunteţi lumina lumii; nu poate să se ascundă cetatea din vârful muntelui, nici aprinde cineva făclie şi o pune sub obroc, ci în sfeşnic, şi ea le luminează tuturor celor din casă. Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune şi să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri" (Matei, 5, 14-16).

În ceea ce priveşte contribuţia Bisericii la educaţia religioasă a elevilor, putem spune că este o completare a noţiunilor şi deprinderilor însuşite pe băncile şcolii. Activitatea Bisericii este una de catehizare, desfăşurându-se în afara spaţiului şcolar, după perceptele şi canoanele fiecărei confesiuni, având un conţinut predominant dogmatic, urmărind familiarizarea cu principalele prescripţii doctrinare şi rituale ale Bisericii.

De asemenea, Biserica are un aport deosebit în educarea educaţiei religios-estetice, prin intermediul manifestărilor sau obiectelor estetice implicate în acest spaţiu (muzica bisericească, picturile, broderiile, designul arhitectonic, etc.).

Un rol deosebit în educarea religioasă a elevilor îl are preotul, care este perceput drept un model pentru comunitatea pe care o păstoreşte. Un preot este preţuit pentru cultura sa, pentru profunzimea trăirilor duhovniceşti şi pentru disponibilitatea de a răspunde afirmativ la trebuinţele şi doleanţele comunităţii în care trăieşte.

Educaţia religioasă se face de către preot şi prin exemplul comportamentului său, atât din biserică cât şi din afara ei: preotul trebuie să fie pătruns de pietate, să posede puternice convingeri religios-morale, să dea dovadă de altruism, generozitate şi milostenie, să aibă un suflet blând şi deschis, să fie grabnic mângâietor pentru ceilalţi.

Elevii trebuie să simtă că sunt membri deplini ai comunităţii parohiale. Ei trebuie să înveţe nu numai să primească de la ceilalţi, ci trbuie să fie încurajaţi să se simtă responsabili, să contribuie şi ei nu numai în Biserică, ci şi în activităţile sociale ale parohiei din care fac parte.

Educaţia religioasă este aşadar activitatea dihotomică a şcolii (prin intermediul profesorului de Religie) şi a Bisericii (prin slujitorul altarului), neputându-se delimita şi separa clar una de cealaltă, prin care se urmăreşte atât educarea religioasă a elevilor, cât şi exersarea lor în evlavie.

Bibliografia:

Biblia sau Sfânta Scriptură, ediţie jubiliară a Sfântului Sinod, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2001

Băncilă, Vasile, *Iniţierea religioasă a copilului*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1996

Cucoş, Constantin, *Educaţia religioasă, repere teoretice şi metodice*, Ed. Polirom, Iaşi, 1999

Magdalena, Maica, *Sfaturi pentru o educaţie ortodoxă a copiilor de azi*, ed. a II-a, Ed. Deisis, Sibiu, 2006

Moldovan, Ioan, *Pedagogie creştină – să educăm după modelul lui Iisus*, Ed. Logos'94, Oradea, 2005

Nicola, Ioan, *Tratat de pedagogie şcolară*, Ed. Aramis, Bucureşti, 2003

Vladimir, Sf. Mucenic, *Despre educaţie*, trad. Xenia şi Adrian Tănăsescu-Vlas, Ed. Σωφια, Bucureşti, 2006

Motivaţie şi învăţare la ora de religie

Prof. Diana Simona Nichita
Şcoala cu clasele I-VIII „Dimitrie Cantemir” Oradea

&.1. ARGUMENT

„De ce nu învaţă copii, ce i-ar putea determina să înveţe, cum aş putea să-i motivez astfel încât orice activitate didactică să fie o adevărată plăcere”? Acestea sunt întrebări cu care mă confrunt la fiecare generaţie de elevi, încă din primii mei ani la catedră. Am început să urmăresc ce anume i-ar putea determina pe elevii mei să înveţe, să fie mai motivaţi şi mai responsabili cu atitudinea faţă de „meseria de elev”. Astfel au trecut mulţi ani în care am aplicat observaţia sistematică, discuţiile libere şi sincere ...

Cu timpul am început să organizez şi să implic elevii (dar şi colegii profesori de la alte catedre şi comisii decât religie) în desfăşurarea unor activităţi extracurriculare şi interdisciplinare. Astfel am desfăşurat activităţi cu elevii şcolii de la toate nivele de învăţământ, precum şi cu colegi din comisiile metodice ale şcolii (matematică, limba şi literatura română, fizică, istorie, geografie). Rezultatul a fost excepţional şi a dat roadele aşteptate atât pentru elevi, cât şi pentru colegii profesori şi unitatea unde îmi desfăşor activitatea de aproape 14 ani.

&.2. SCOPUL, OBIECTIVELE ŞI IPOTEZA CERCETĂRII

Am observat că organizarea unor activităţi extracurriculare şi interdisciplinare îi atrag şi îi implică pe elevi în desfăşurarea lor. Am încercat mereu să-i recompensez – însă nu numai prin note ci şi prin alţi stimuli: evidenţierea comportamentului lor, acordarea de diplome şi aşa mai departe.

În cercetarea de faţă, desfăşurată pe perioada anului şcolar 2010-2011, am urmărit să descopăr concret motivele care-i determină pe elevii noştri să înveţe la religie, să se implice în activităţile organizate şi chiar să propună activităţi care să se desfăşoare sau teme care să fie discutate. În oricare dintre aceste exemple contează foarte mult organizarea timpului atât pentru elevi cât şi pentru profesorul lor. Trebuie subliniat faptul că progresele, schimbările de atitudine şi învăţarea apar şi sunt vizibile în timp.

În desfăşurarea cercetării mele am pornit de la ***ipoteza*** că dacă cunoşti foarte bine copiii cu care lucrezi atunci s-ar putea aplica şi folosi corect şi cu efectul scontat stimulii externi şi interni

care să declanşeze motivaţia învăţării. Învăţarea la religie are ca efect indirect şi schimbarea atitudinii comportamentale elevului.

&.3. DESCRIEREA METODOLOGIEI FOLOSITE

Am considerat foarte important subiectul tratat şi abordat în această cercetare; astfel, am considerat că cea mai potrivită şi relevantă metodă pentru obţinerea unui rezultat fidel şi măsurabil este metoda chestionarului. Chestionarul a fost aplicat la 400 elevi de la clasele a II–a până la a VIII–a şi a fost conceput în mai multe faze: am urmărit ca indicatorii chestionarului, aşezaţi unul lângă altul, să formeze o imagine reală, care să cuprindă cel mai bine scopul cercetării. Apoi, înainte de elaborarea chestionarului, am purtat discuţii libere cu elevii mei, de la cei mici şi până la cei mari, în cadrul orelor de religie, dar şi în alte situaţii, cum ar fi înaintea şi la sfârşitul activităţilor extracurriculare şi interdisciplinare desfăşurate cu elevii. Scopul acestor discuţii a fost aflarea în ce măsură aceste activităţi îi motivează să se implice şi să înveţe pentru orele de religie. Chestionarul a fost aplicat în cadrul orelor de religie, iar datele obţinute au fost prelucrate şi monitorizate în diagrame pentru fiecare problemă ridicată.

&.4. DESFĂŞURAREA ŞI REZULTATELE CERCETĂRII

La prima întrebare ***„Ce te determină pe tine să înveţi la religie?”***, elevii chestionaţi au răspuns:

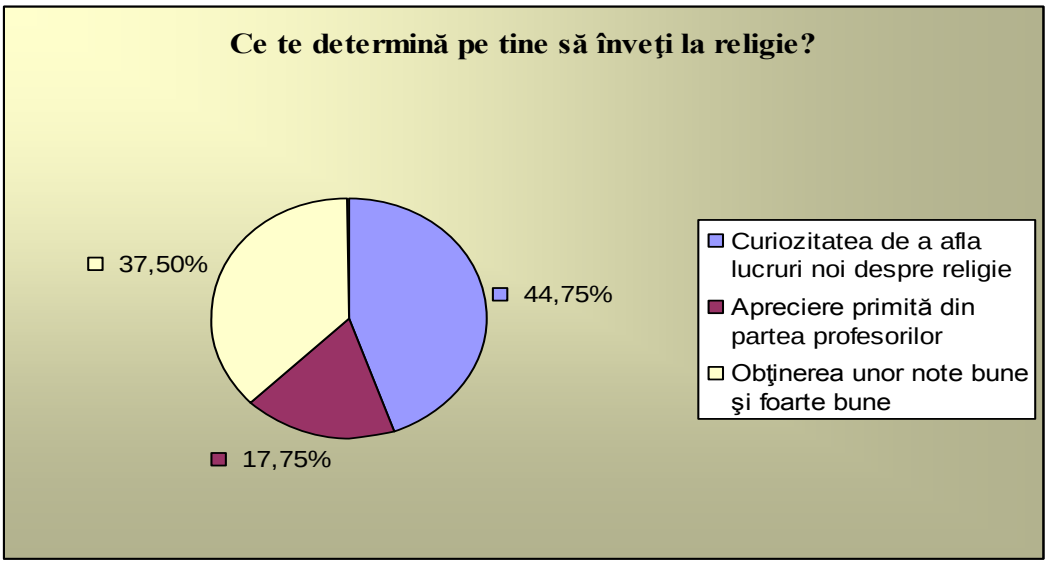

Rezultatul răspunsurilor la această întrebare, demonstrează faptul că, ***curiozitatea*** (cu un rezultat de 44, 75%) dă un impuls definitoriu în „descoperirea” religiei, a temelor studiate. De fiecare dată, după anunţarea temei care urmează să fie parcursă la oră, obişnuiesc sa-i intreb pe copii – chiar şi pe cei mici – ce cred că vom învăţa la ora în curs. Răspunsurile şi întrebările multora dintre ei

denotă curiozitatea şi inventivitatea de care dau dovadă. Şi ***notele bune şi foarte bune*** (37,50%) au un rol important pentru elevi.

La întrebarea a doua: ***„În ce fel eşti recompensat dacă obţii note bune la şcoală?”*** răspunsurile au evidenţiat importanţa încurajărilor primite din partea părinţilor (50,25%) şi din partea profesorului de religie (35,25%).

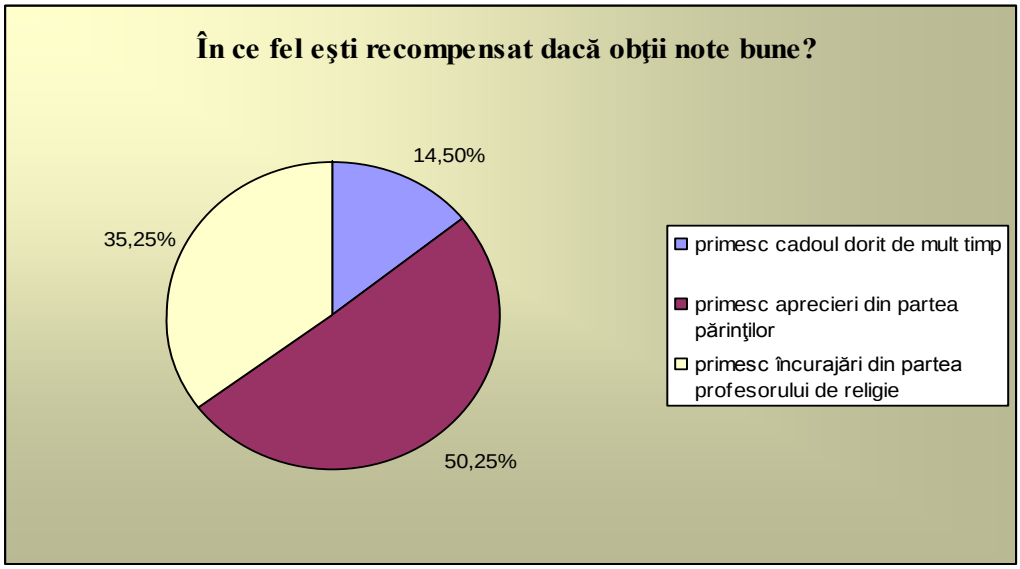

Întrebarea a treia: ***„Cum ţi-ar plăcea să se desfăşoare orele de religie?”***, a subliniat importanţa modului în care este benefic să se desfăşoare orele de religie.

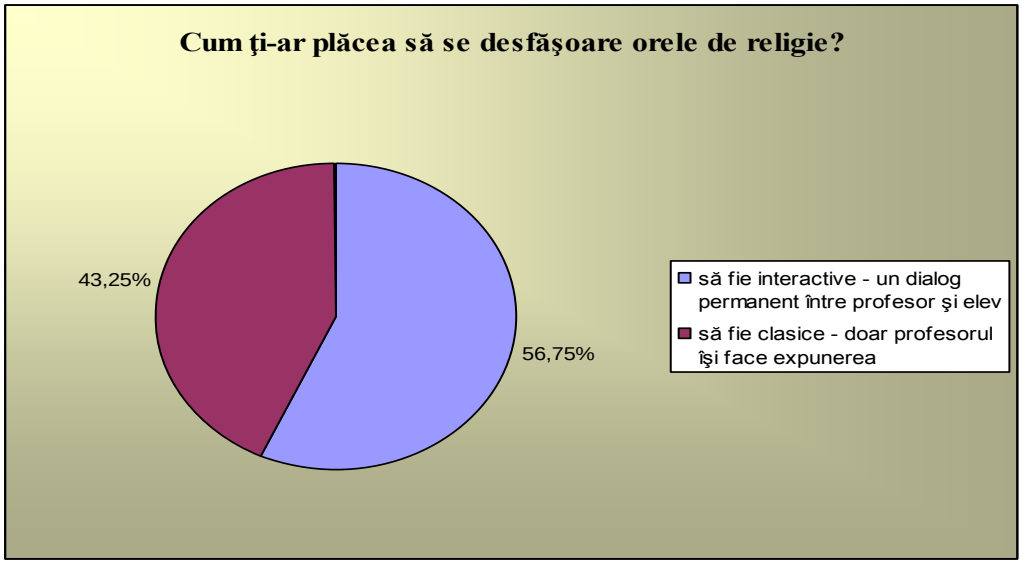

Din răspunsurile elevilor predomină preferinţa lor pentru ***interactivitate*** (56,75%), pentru un ***dialog permanent între profesorul de religie şi elev.***

Întrebarea a patra: ***„Ce te-ar determina să fii mai atent la ora de religie?”*** a primit ca răspunsuri predominante folosirea unor ***imagini adecvate temelor studiate*** (55,75%) şi a unor ***texte - povestiri moral-religioase*** (25%). Rezultate demonstrează importanţa surselor folosite în pregătirea unor teme de studiu; nu toate temele sunt uşoare pentru vârsta şi înţelegerea lor de către copii, chiar dacă unii dintre ei se apropie de vârsta adolescenţei.

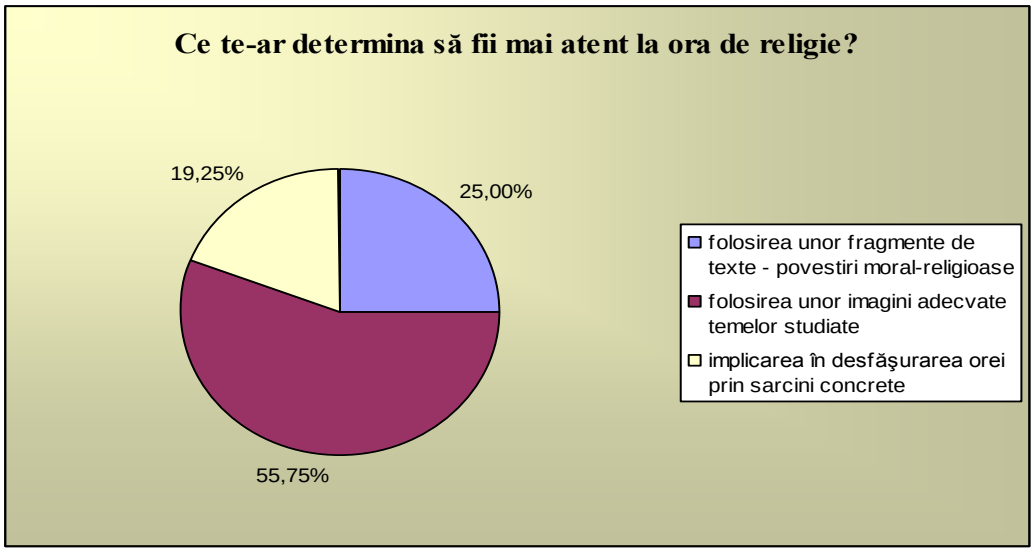

Întrebarea a cincea a fost: ***„Care vi s-a părut, până în prezent, cea mai reuşită oră de religie, din punct de vedere al desfăşurării acesteia?"***

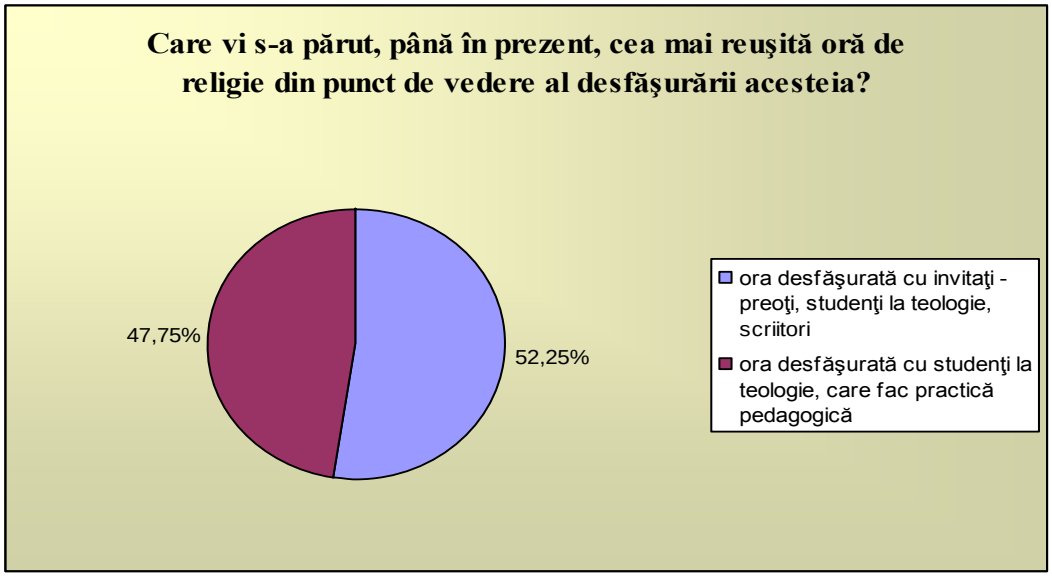

Răspunsurile elevilor chestionaţi s-au împărţiţ între ora desfăşurată cu ***invitaţi - preoţi, studenţi la teologie, scriitori*** (52,25%) şi ora desfăşurată cu ***studenţi la teologie, care fac practică pedagogică*** (47,75%). Răspunsurile sunt proporţionate, diferenţa este mică; asta înseamnă că elevii apreciază rezultatul unor astfel de ore de religie ... le face plăcere implicarea lor la oră din partea celor invitaţi sau din partea studenţilor practicanţi. Motivul alegerii făcute este ineditul modului în care se desfăşoară o oră cu invitaţi, faptul că se poate discuta orice îi interesează cu invitaţii lor şi nu doar despre religie în mod deosebit, atmosfera din cadrul unei astfel de ore. La sfârşitul unei astfel de ore se evidenţiază legătura dintre faptele şi temele discutate şi partea morală de decizii şi comportament care le include.

Întrebarea a şasea a fost: ***„Implicarea voastră în desfăşurarea orelor de religie, vă ajută în pregătirea pentru evaluare? În ce fel?"***

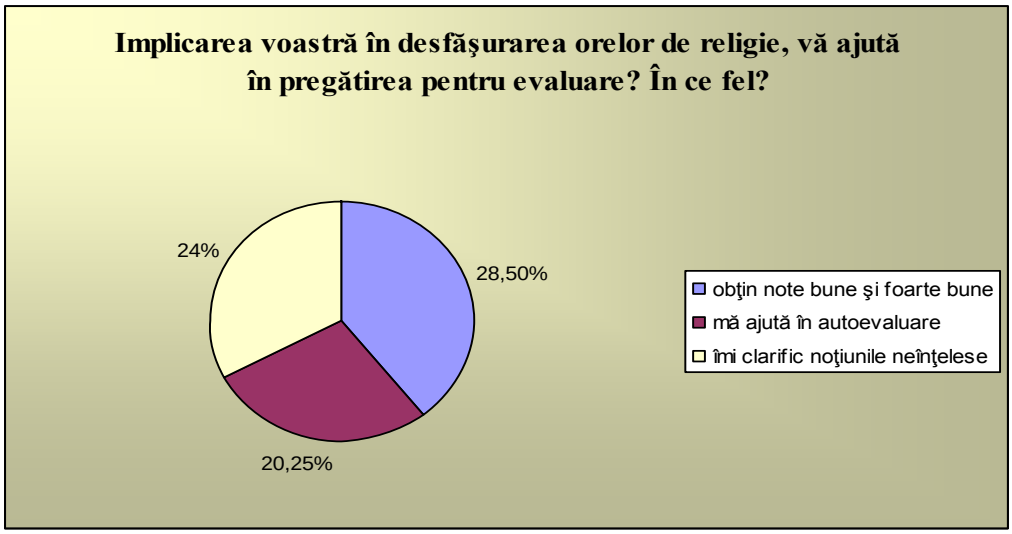

Elevii au ajuns la concluzia că implicarea în desfăşurarea orelor de religie le este benefică deoarece îi ajută în obţinerea de note bune şi foarte bune (28,50%), în clarificarea noţiunilor neînţelese (24%) şi în autoevaluare (20,25%). Implicarea elevilor în pregătirea, organizarea şi desfăşurarea orelor este benefică şi pentru profesorul de religie, deoarece demonsrează elevilor importanţa pregătirii orei şi le dezvoltă interesul şi curiozitatea.

Întrebarea a şaptea a fost: ***„Crezi că mai ai ceva de învăţat la religie, sau e suficient ceea ce ştii până acum?”***

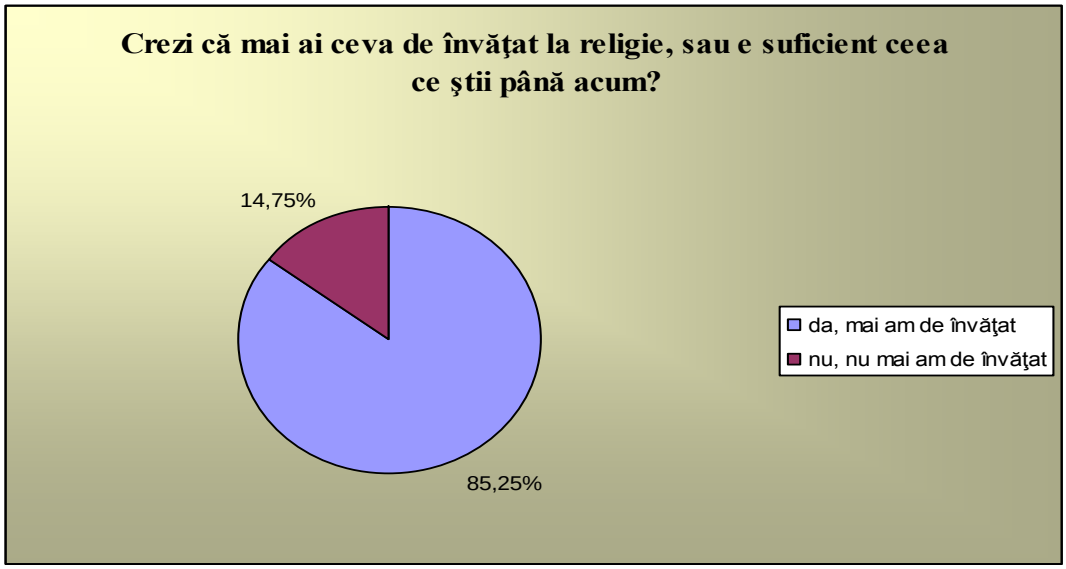

85,25% dintre elevii chestionaţi consideră că mai au ceva de învăţat la religie şi doar 14,75% consideră că nu mai au de învăţat. Rezultatul demonstrează faptul că majoritatea elevilor sunt realişti şi conştienţi de faptul că niciodată nu e destul cât ştii şi niciodată nu vei şti totul.

Întrebarea a opta a fost: ***„Cum s-au desfăşurat orele pe care le-ai urmărit cu interes sau ţi-au captat cel mai mult atenţia?”***

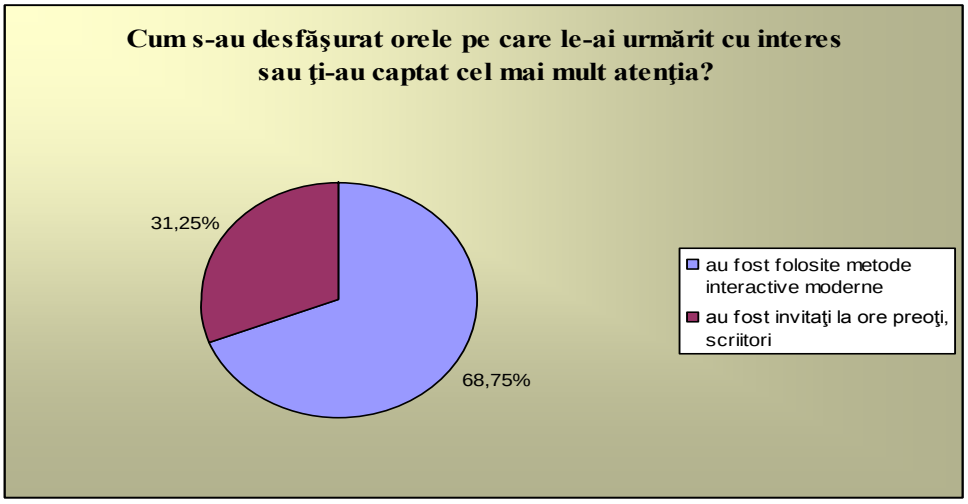

Din răspunsurile elevilor a rezultat că orele la care s-au folosit ***metode interactive/ moderne*** (68,75%) sunt cele mai apreciate de elevi, deoarece îi implică în desfăşurarea lor, le dezvoltă creativitatea şi inovaţia. Au declarat că sunt multe informaţii/ teme pe care le înţeleg mai repede sau mai uşor când se aplică aceste metode la ora de religie.

Întrebarea a noua a fost: ***„Care este cel mai îndrăgit profesor de către tine? De ce?"***

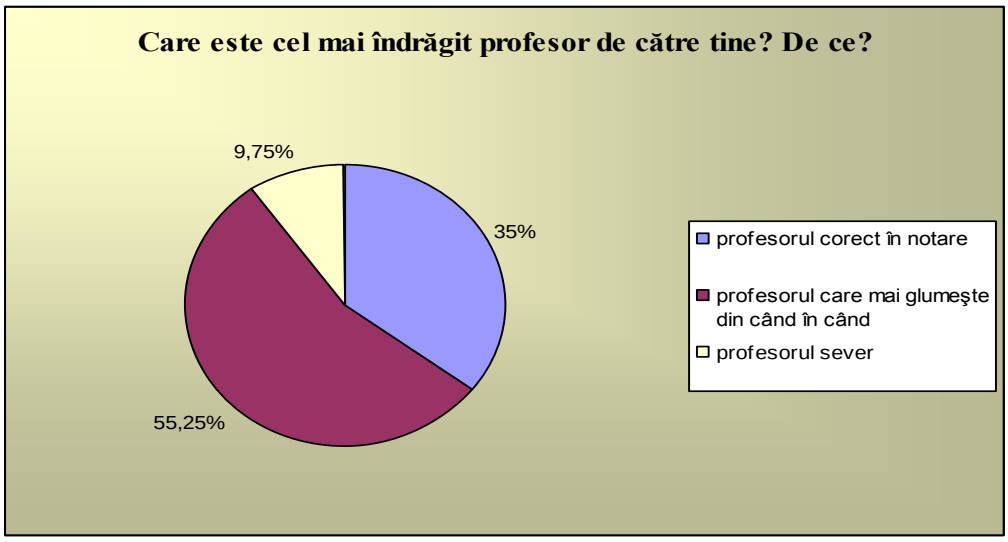

Fără nici o reţinere pentru elevi, ***profesorul care mai şi glumeşte din când în când*** este preferatul în proporţie de 55,25%. Motivaţia lor a fost faptul că ora este mai destinsă, nu este tensionată şi nu este plictisitoare. Şi ***profesorul corect în notare*** este preferat de elevi în proporţie de 35%. ***Profesorul sever*** nu este agreat defel de către elevi (9,75%).

Întrebarea a zecea a fost: ***„Ce crezi că te-ar determina să ai rezultate mai bune la şcoală (la religie)?"***

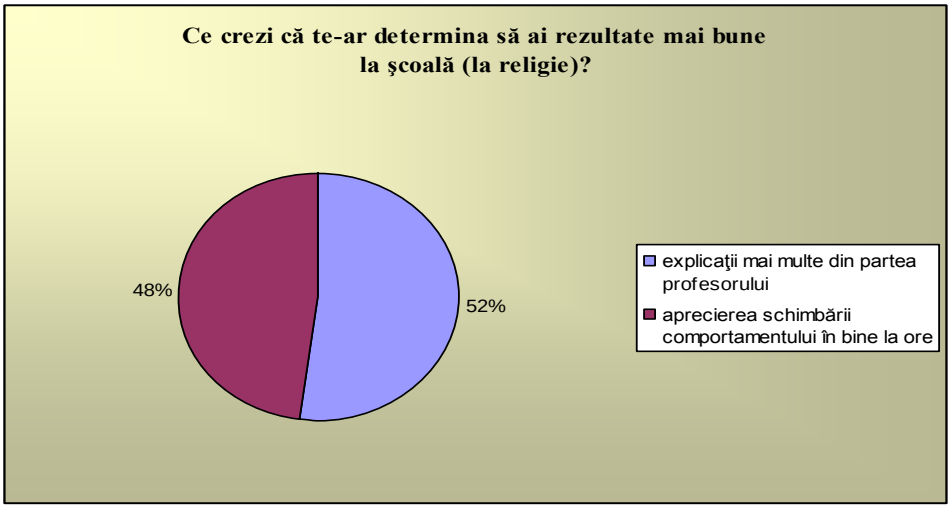

Explicaţiile multe şi ori de câte ori este cazul (52%) îi determină pe elevi să obţină rezultate mai bune la şcoală (la religie). Asta demonstrează faptul că elevii nu au inhibiţii să pună întrebări pentru a elucida, înţelege noţiunile noi. Dar şi ***aprecierea schimbării comportamentului în bine la ore*** (48%) este un imbold în obţinerea unor rezultate mai bune.

Întrebarea a unsprezecea a fost: ***„ Te-a ajutat, în viaţa de zi cu zi, ceea ce-ai învăţat la şcoală la orele de religie?"***

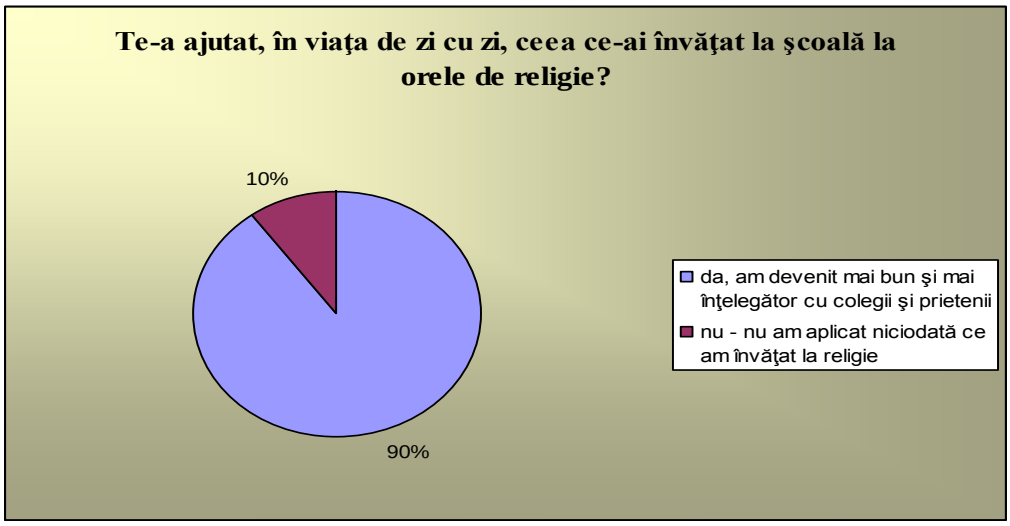

90% dintre elevii chestionaţi au găsit ***aplicabilitate în viaţa cotidiană a ceea ce au învăţat*** de-a lungul anilor în cadrul orelor de religie. Au afirmat că au devenit mai buni, mai înţelegători cu semenii lor. Doar 10% din cei chestionaţi nu au aplicat niciodată ceea ce au învăţat la religie.

Întrebarea a douăsprezecea a fost: ***„Care este motivul pentru care te pregăteşti pentru orele de religie?"***

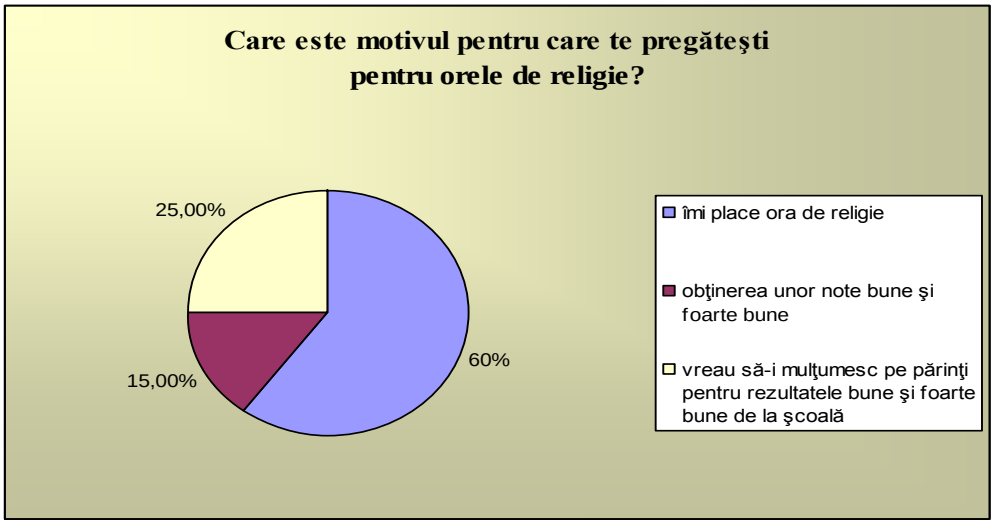

În general copiii învaţă fiindcă le place ora de religie (60%) şi doar 25% învaţă pentru a-şi mulţumi părinţii cu rezultate bune şi foarte bune la şcoală. Când învăţarea se manifestă din plăcere şi informaţiile şi noţiunile noi sunt stocate, reţinute şi înţelese mai uşor.

Întrebarea a treisprezecea a fost: ***„ Consideraţi că religia este o disciplină importantă?”***

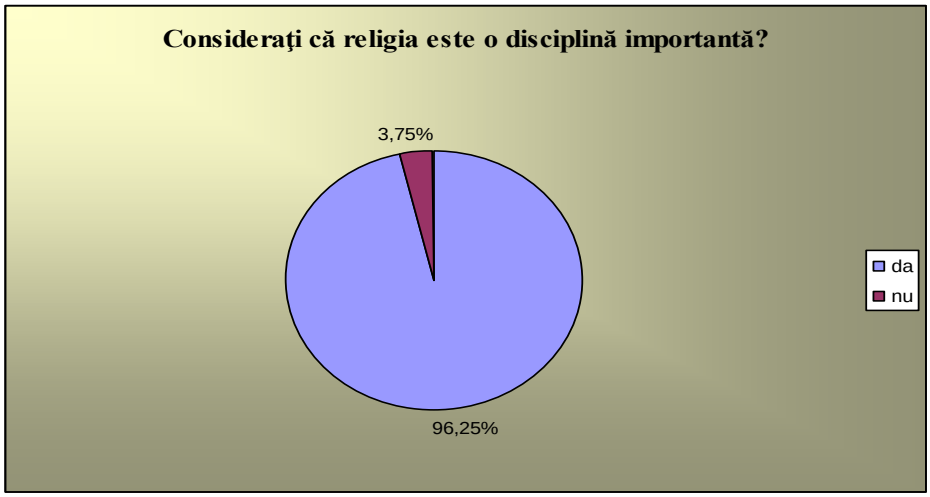

Majoritatea subiecţilor chestionaţi consideră religia ca disciplină importantă (96,50%) deoarece, în timp, ***influenţează comportamentul în bine***, consideră că îi învaţă lucruri bune şi că face parte din viaţa cotodiană. Alte motive pentru care este considerată o disciplină importantă sunt că ***„te face om adevărat”***, deoarece învăţăm din pilde, ne ajută să fim mai buni, să nu-i judecăm pe alţii şi aşa mai departe.

Întrebarea a paisprezecea a fost: ***„Ce-ţi place în desfăşurarea orelor de religie?”***

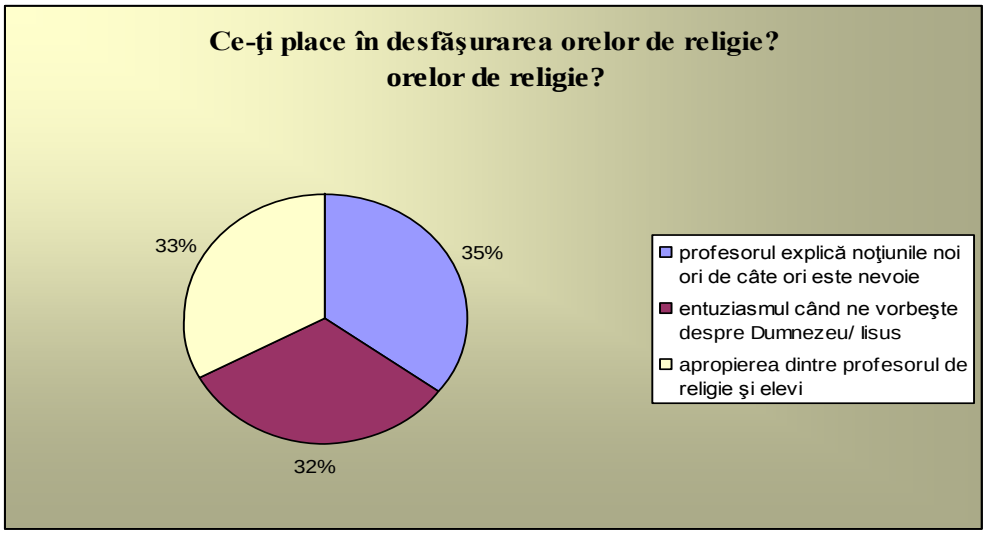

Elevilor le place faptul că profesorul ***explică noţiunile noi ori de câte ori este nevoie*** (35%), nici apropierea dintre profesorul de religie şi elevi nu le displace (33%); elevii apreciază şi ***entuziasmul când profesorul le vorbeşte despre Dumnezeu/ Iisus*** (32%). Elevii au fost rugaţi să detalieze alegerile făcute la acest item, însă au motivat că apreciază toţi itemii acestei întrebări. Aşa am ajuns la concluzia că explicarea noţiunilor noi ori de câte ori este cazul în cadrul aceleiaşi ore, entuziasmul şi apropierea profesorului de elevii săi sunt „ingrediente" care nu trebuie să lipsească de la desfăşurarea orelor de religie, pentru a-i atrage pe elevi spre oră şi pentru a-i motiva să înveţe.

Întrebarea a cincisprezecea a fost: ***„Eşti de acord să se studieze în continuare religia în şcoală?"***

75% dintre subiecţii chestionaţi au afirmat că sunt de acord ca religia să se studeze în continuare în şcoli; şi-au exprimat acordul elevii cu rezultate bune şi foarte bune la învăţătură, care fac parte din familii implicate în viaţa religioasă a comunităţii de care aparţin sau copii care au în familii preoţi, studenţi la teologie etc. Numai 7% şi-au exprimat dezacordul. Motivul alegerii lor ar fi comportamentul antisocial – în general, familiile de care aparţin sunt dezorganizate, frecventează anturaje nepotrivite vârstei etc. Au fost şi nehotărâţi, afirmând „nu ştiu", în proporţie de 18%.

Aceştia obişnuiesc să frecventeze şcoli duminicale de alte confesiuni, sau chiar aparţin altor confesiuni. Unii dintre ei sunt indecişi şi fiindcă nu sunt motivaţi, în general, datorită vârstei sau familiei care nu le acordă atenţie suficientă.

&.4. CONCLUZII

În urma cercetării întreprinse, a aplicării chestionarului de faţă se poate constata dorinţa elevilor pentru continuarea studiului religiei în unităţile furnizoare de educaţie. Motivele care îi determină pe elevi să înveţe sunt sociale, cognitive, de ordin afectiv, succesul sau insuccesul şcolar, aptitudinile speciale. Conceptul de ***„motivaţia învăţării şcolare”*** desemnează ansamblul factorilor interni ai personalităţii elevului care-i determină, orientează, organizează şi susţin eforturile în învăţare. Aceşti factori interni sunt motivele care-l determină să participe şi să înveţe pentru ora de religie. În ***categoria motivelor sociale*** intră cele care au scopuri un caracter social: „învăţ din datorie faţă de clasă”, „învăţând contribui la prestigiul clasei” etc. În ***categoria motivelor cognitive*** intră dorinţa elevilor de a cunoaşte (în sens general – curiozitatea) declarată ca factor dinamic de baza al activităţilor de învăţare („învăţ pentru că vreau să cunosc cât mai mult”; „învăţ la toate pentru ca învăţarea îmi dă satisfacţii” etc.) Sfera ***motivelor de ordin afectiv*** înglobează motivele cu o predominantă bază emoţională, atât pozitivă, cât şi negativă: dragostea şi respectul faţă de părinţi/ profesor de religie, dorinţa de a crea mulţumire, bucurie părinţilor/ profesorilor de religie. Motivele incluse în ***categoria succesului-insuccesului şcolar*** se grupează în jurul dorinţei de succes sau de evitare a insuccesului. Din răspunsurile elevilor reiese că „rezultatul favorabil” pe care ei doresc să-l obţină vizează trei direcţii: notele bune, premiile etc., prestigiul în clasa (grupul) din care fac parte precum şi aprecierea favorabilă a profesorilor, respectiv a părinţilor. Aceleaşi direcţii se conturează şi în ceea ce priveşte evitarea insuccesului.

Nu trebuie omis faptul că, pentru a-i atrage şi a-i motiva pe elevi să înveţe pentru ora de religie, aceştia trebuie puşi pe primul plan atunci când se pregăteşte un proiect didactic. Educaţia moral-religioasă este importantă în formarea caracterului şi personalităţii elevului, având implicaţii în schimbarea comportamentului său. Avem nevoie de timp, iar rezultatele „se văd” după mai mulţi ani. Copiii de astăzi sunt generaţia de mâine.

&.5. MATERIAL BIBLIOGRAFIC

1. Andrei Cosmovici şi Luminiţa Iacob (coordonatori de volum), „*Psihologie şcolară*”, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
2. B. Iucu Romiţă, „*Managementul clasei de elevi-aplicaţii pentru gestionarea situaţiilor de criză educaţională*”, Editura Polirom, Bucureşti, 2006.
3. Constantin Cucoş, „*Educaţia religioasă-repere teoretice şi metodice*”, Editura Polirom, Iaşi, 1999.
4. Dorin Opriş, Monica Opriş, „*Metode active de predare-învăţare Modele şi aplicaţii la religie*”, Colecţia „Educaţia religioasă”, Editura Sfântul Mina, Iaşi, 2006.
5. Ioan Bontaş, „*Tratat de pedagogie*” – ediţia a V – a , Editura All, Bucureşti, 2001.
6. Irina Cozma, Mioara Lica, Corneliu Muha, Dorin Opriş, Monica Opriş Monica, Valentina Sava, „*Primăvara credinţei*”, Colecţia „Educaţia religioasă”, Editura Sfântul Mina, Iaşi, 2007.
7. Jinga Ioan, „*Educaţia şi viaţa cotidiană*”, Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 2005.
8. Muşata Bocoş, Dorin Opriş, Monica Opriş, „*Cercetarea în domeniul educaţiei religioase şi al educaţiei morale*”, Colecţia „Educaţia religioasă”, Editura Sfântul Mina, Iaşi, 2006 .
9. Vasile Marcu, Letiţia Filimon şi alţi autori, „*Psihologie pentru formarea profesorilor*”, Editura Universităţii din Oradea, Oradea, 2003.

Întreita slujire a lui Hristos în Biserică şi participarea Bisericii la ea. Preoţia generală şi preoţia slujitoare a Bisericii

Pr. Prof. Traian Nojea
Şcoala cu clasele I – VIII Drăgeşti

I. 1. Întreita slujire a lui Hristos în cadrul Bisericii

După învăţătura Bisericii din totdeauna există o strânsă legătură între persoana Mântuitorului Iisus Hristos şi lucrarea Sa mântuitoare. Mântuirea e legată direct de persoana Mântuitorului cu toate că la opera de mântuire a participat întreaga Sfântă Treime. Iisus Hristos este o Persoană de neînlocuit, e izvor de putere ce ne eliberează de păcate. Pe de altă parte vorbim despre persoana lui Hristos şi importanţa ei, deoarece creştinismul răsăritean e personalist. Această lucrare mântuitoare se îndreaptă spre firea Sa omenească pe care o umple de dumnezeirea Lui şi o eliberează de patimile ce vin din păcatul strămoşesc şi din despărţirea omului de Dumnezeu. Apoi, această lucrare mântuitoare a lui Hristos se îndreaptă spre Dumnezeu pentru a-L slăvi şi pentru a ne împăca pe noi cu El (Efeseni 2, 16): "Şi să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniţi într-un trup, prin cruce, omorând prin ea vrăşmăşia".

Mântuirea săvârşită de Iisus Hristos înseamnă eliberarea omului din răul în care a căzut Adam şi cu el întreaga creaţie. Răul constă în alterarea firii umane, în întunecarea minţii, slăbirea voinţei şi în ruperea legăturii harice cu Dumnezeu şi în vina şi pedepsele veşnice pentru păcat.[1] De aici putem deduce trei direcţii ale lucrării mântuitoare a lui Hristos.

Pentru înlăturarea alterării firii umane şi întunecarea minţii se cere să fie vestit şi arătat adevărul care s-a putut desăvârşi doar prin Iisus Hristos. Se cere ca pedepsele veşnice pentru păcat precum şi vina să fie înlăturate chiar de Stăpânul creaţiei, de un Împărat care să aducă o altă împărăţie în lume, împărăţia spiritului. Ca profet, Mântuitorul a realizat în chip deplin revelaţia (Ioan 5, 20): "Că Tatăl iubeşte pe Fiul şi îi arată toate câte face El şi lucruri mai mari decât acestea îi arată Lui, ca voi să vă miraţi"; ca arhiereu reface legătura harică dintre om şi Dumnezeu şi împacă prin jertfa Sa pe Dumnezeu cu creaţia (Evrei 10, 12): "Acesta dimpotrivă aducând o singură jertfă pentru păcate, a şezut în vecii vecilor, de-a dreapta lui Dumnezeu"; ca împărat, Iisus Hristos biruie puterile răului şi îl conduce pe om spre destinaţia lui adevărată (Ioan 13, 3): "Iisus,

[1] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Cuvântul creator şi veşnic mântuitor*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, nr. 1/1991, p. 18.

ştiind că Tatăl i-a dat Lui toate în mâini şi că de la Dumnezeu a ieşit şi la Dumnezeu merge". În Sfânta Scriptură avem mai multe dovezi scripturistice despre cele trei slujiri ale Mântuitorului.

Întreita slujire se arată întâi de toate în Vechiul Testament. Slujirea profetică o vedem din textul: (Deuteronom 18, 5; Isaia 42, 1-4): "Iată sluga Mea pe care o sprijin, alesul Meu, întru care binevoieşte sufletul Meu. Pus-am peste El Duhul Meu şi El va propovădui popoarelor legea Mea"; slujirea ca preot este la fel arătată în Psalmul 109, 1; apoi, slujirea de împărat se vede clar în textele care urmează: "Cel ce croieşte cale este în fruntea lor; ei îşi croiesc cale şi trec şi este o poartă, iar regele merge înaintea lui. Domnul este în fruntea lor"; Zaharia 6, 9: "Şi a fost cuvântul Domnului către mine şi mi-a zis : <<Tu vei primi darurile celor întorşi din robie, de la Heldai, Tohia şi Iedoia...>>".

În Noul Testament, chemarea profetică este aminitită la Luca 13, 33: "Însă şi astăzi şi mâine şi în ziua următoare merg, fiindcă nu este cu putinţă să piară prooroc afară de Ierusalim"; Matei 13, 57: "Şi se sminteau întru El. Iar Iisus le-a zis: Nu este prooroc dispreţuit decât în patria lui şi în casa lui"; ca arhiereu, la Ioan 17, 19: "Pentru ei, Eu mă sfinţesc pe Mine însumi, ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr"; ca împărat, la Matei 25, 31-34: "Drept aceea, având arhiereu mare, care a străbătut cerurile, pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu să ţinem cu tărie mărturisirea"; "Când va veni Fiul Omului, întru slava Sa, şi toţi sfinţii îngeri cu El, atunci va şedea pe tronul slavei sale"; (Luca 19, 12; Ioan 18, 33-36), iar toate la un loc (I Corinteni 1, 30): "Din El dar, sunteţi mai în Hristos Iisus, Care pentru noi s-a făcut înţelepciune de la Dumnezeu şi dreptate şi sfinţire şi răscumpărare".

Iisus Hristos a fost o personalitate care a marcat toată istoria omenirii. Adevărul şi Proorocia în Persoana Mântuitorului se deosebesc de alţi învăţători şi prooroci care au fost în Vechiul Testament şi Noul Testament. Dacă cei din Vechiul Testament propovăduiau voia lui Dumnezeu aşa cum El le-a descoperit-o lor, fiind oarecum mai puţin familiarizaţi cu învăţătura aceasta, adică nu erau legaţi fiinţial de aceste noi învăţături. Iisus Hristos este Învăţătorul şi Proroocul prin Sine Însuşi. El nu este un intermediar în sensul cunoscut în Vechiul Testament, între Dumnezeu şi om, ci El este Dumnezeul adevărat şi întrupat Care vorbeşte omenirii nu o învăţătură străină, ci însăşi învăţătura Lui. Pentru acest lucru putem spune că El se identifică cu învăţătura Sa mai mult decât toţi profeţii şi învăţătorii Legii, nemaivorbind de deosebirea dintre El şi întemeietorii de religii care fac doar legătura între divinitate şi creaţie. El este Proorocul prin excelenţă, aşa cum va mărturisi chiar El: "Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa ….Eu sunt lumina lumii: Cel ce vine după Mine, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii" (Ioan 14, 6 şi 8, 12). Ca Învăţător şi Prorooc, Mântuitorul ne arată drumul adevărat pe care trebuie să mergem şi ne dezvăluie împărăţia eternă şi veşnică a lui Dumnezeu Tatăl. Este foarte important caractereul profetic care arată omului direcţia sa de orientare şi ţelul la care trebuie să ajungă.

În învăţătura Sa se vede ca printr-o oglindă viaţa Lui dinainte, cât şi după moarte, şi tot aici ne vedem şi noi cum ar trebui să fim.[2] El este modelul vieţuirii noastre aşa cum citim în Sfânta Scriptură: "Învăţaţi de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima" (Matei 14, 29). Ca profet, Hristos este suprema proorocie despre El şi aceasta s-a împlinit.

În Vechiul Testament profeţii comunicau doar adevărurile parţiale, deoarece aveau şi ei nevoie de o descoperire, pe când Iisus Hristos comunică cu Dumnezeu Tatăl, şi ni se comunică şi nouă pe Sine Însuşi.

Ca om şi Dumnezeu, Iisus Hristos anunţă începutul împărăţiei lui Dumnezeu în lume şi spune că aceasta porneşte din inimile credincioşilor.[3] Desigur că e vorba aici de o împărăţie spirituală. În Iisus Hristos, ca profet şi împlinitor al Revelaţiei se energizează sau se spiritualizează legea sau ţinta spre care arată El: "Căci dacă aţi fi crezut lui Moise, Mi-aţi fi crezut şi Mie" (Ioan 5, 46).

Sfinţii Părinţi ne spun că dacă Moise nu a putut să-şi urce poporul pe muntele cunoaşterii (Sinai), Hristos a ridicat neamul omenesc spre cunoaşterea adevărată, dându-i posiblitatea de desăvârşire mai mult decât a avut-o în Vechiul Testament şi chiar în rai.

Cuvintele lui Hristos ca profet suprem aveau duh şi viaţă (Ioan 6, 63). E vorba aici de cuvintele Cuvântului suprem: "Duhul este cel care dă viaţă; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh şi sunt viaţă". Adevărul pe care Iisus îl revela avea un oarecare dinamism care izvora din puterea ce exista în Persoana lui Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, căci prin cuvântul persoanei – chiar pe plan uman – iradiază duhul persoanei, iar prin duhul lui Hristos se luminează tot omul (II Corinteni 4, 6): "Fiindcă Dumnezeu care a zis: Strălucească din întuneric lumina, El a strălucit în inimile noastre, ca să strălucească conştiinţa slavei lui Dumnezeu pe faţa lui Hristos". Primind în noi chipul lui Hristos de viaţă făcător, care se sălăşluieşte astfel în noi, suntem reconfiguraţi conform învăţăturii lui Dumnezeu, putând urca iarăşi spre nestricăciune.[4]

Cuvintele lui Iisus, exprimându-L pe El Însuşi, sunt o iradiere directă a persoanei Sale, ca sursă a lor şi o autotălmăcire a ei însăşi. Toate cuvintele Lui au o acoperire deplină în persoana Lui. De aceea cuvintele Mântuitorului aveau Duh şi viaţă. Ne amintim desigur de episodul potolirii furtunii de pe mare. El, prin cuvintele Sale cearta vântul şi valurile şi ele ascultă de El. El, Mântuitorul le-a creat, era raţiunea care a creat, de aceea avea acces la ele, şi ele îl recunoşteau că este creatorul lor. Faptul că Mântuitorul este profetul cel mai desăvârşit ne face să înţelegem că

---

[2] idem, *Legătura interioară dintre moartea şi învierea Domnului*, în rev. *Studii Teologice*, nr. 5 – 6/1956, p. 286.

[3] Pr. Prof. Valer Bel, *Relaţia dintre Persoana şi opera Mântuitorului Iisus Hristos şi implicaţiile ei în iconomia mântuirii omului*, în rev. *Studia Universitatia Babes – Bolyai. Theologia Orthodoxa*, nr. 1 – 2/1992, p. 106.

[4] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Chipul lui Hristos în Biserica Răsăriteană: Iisus Hristos, darul şi Cuvântul suprem al lui Dumnezeu*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 1/1973, pp. 5 – 17.

împărăţia spirituală pe care o va întemeia Hristos ca noul Adam este superioară oricărei împărăţii, iar starea omului în ea e superioară stării lui Adam în grădina creaţiei.

Hristos trebuia să înveţe oamenii. El era Cuvântul suprem ce se adresa cuvintelor din creaţie. El lumina raţiunea umană care a fost pervertită de păcatul lui Adam. Noul Adam venea să restabilească chipul lui Dumnezeu aflat sub cele trei aspecte ale sale: raţiunea, voinţa şi sentimentul. Predica Mântuitorului ca profet suprem se adresa în special minţii umane, învăţa pe oameni pentru o nouă împărăţie.[5] El refăcea un aspect al chipului lui Dumnezeu în om, pentru că El este profetul profeţilor. Omul e chemat de aceste cuvinte dumnezeieşti la o existenţă conştientă şi e susţinut în această existentă de ele, unde şi face experierea adevăratei existenţe a Persoanlor divine. Dumnezeu-Cuvântul ne cere în acest fel şi răspunsul nostru ce trebuie să se concretizeze în viaţa cotidiană. Modelul îl avem pe Dumnezeu-Omul, adică pe Iisus Hristos, Care este supremul nostru Învăţător. Cuvântul lui Dumnezeu ni se adresează nouă şi ne vorbeşte prin Hristos despre Tatăl ceresc şi despre toată realitatea Sfintei Treimi ca bază a existenţei umane şi a vieţii.

În timpul activităţii publice Fiul lui Dumnezeu întrupat a săvârşit diferite acte care se refereau unele la: a) lucrarea învăţătorească – căci avea calitatea de profet; altele la b) lucrarea sfinţitoare – în virtutea demnităţii de arhiereu; şi altele la c) lucrarea cârmuitoare – ca împărat. În baza acestei întreite slujiri a Mântuitorului şi puterea bisericească se exercită sub trei aspecte: învăţătorească, sfinţitoare şi conducătoare.

Biserica, fiind organul care continuă opera de mântuire săvârşită de Mântuitorul Hristos, are această putere bisericească, sub cele trei aspecte. Această putere vine de la Dumnezeu prin Iisus Hristos: "…Tatăl care M-a trimis" (Ioan 12, 49; Marcu 16, 15); "Luaţi Duh Sfânt, cărora veţi ierta păcatele vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 22-23).

Puterea bisericească a fost încredinţată, în totalitatea şi plenitudinea sa, Sfinţilor Apostoli, care au transmis-o episcopilor (Faptele Apostolilor 13, 3; I Timotei 5, 22; II Timotei 1, 6) perpetuându-se astfel în baza succesiunii apostolice.[6]

Puterea de a învăţa a fost dată Sfinţilor Apostoli şi urmaşilor lor canonici de supremul Învăţător, prin cuvintele: "Drept aceea, mergând învăţaţi toate neamurile…şi învăţându-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă" (Matei 28, 18-19) sau "Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evangelia la toată făptura" (Marcu 16, 15). Sfinţii Apostoli devin "slujitori ai Cuvântului" (Luca 1, 2), adevăr care implică două aspecte: apostoli ai lui Dumnezeu – Cuvântul şi misiunea de a sluji prin cuvânt.[7]

---

[5] *ibidem*, p. 7.
[6] Valerian Şesan, *Curs de Drept bisericesc universal,* ed. a IV-a, Cernăuţi, 1942, p. 81.
[7] Pr. Prof. Constantin Galeriu, *Preoţia ca slujire a Cuvântului,* în rev. *Ortodoxia*, nr. 2/1979, p. 364.

Canonistul Nicodim Milaş, în comentariul său la canonul 58 apostolic, menţionează că datoria de a învăţa trebuie să premeargă pe cea de sfinţire şi de conducere (Matei 28, 18; Marcu 16, 15), căci credinţa nu există înainte şi fără învăţătură (Romani 10, 14).[8]

Biserica în calitatea ei de societate divino-umană cu menirea de a mântui pe credincioşi, în temeiul puterii cu care a fost investită, a stabilit anumite norme în lumina cărora să se desfăşoare întreaga ei lucrare învăţătorească, sfinţitoare şi de conducere. Aceste norme scoase din principiile cuprinse în Sfânta Scriptură, trebuie respectate fără schimbare.[9]

Cea dintâi chemare a preotului, ca "împreună lucrător" sau colaborator al lui Dumnezeu la mântuirea oamenilor, este să deştepte şi să întreţină credinţa în Hristos[10], prin puterea şi datoria sa de a învăţa, căci: "credinţa este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos" (Romani 10, 17). Nu se poate spune că un aspect al puterii bisericeşti este esenţial, fundamental şi altul secundar, fiindcă toate trei sunt la fel de importante. Cu toate acestea în "ordinea succesiunii psihologice şi în ordinea practică…stă în fruntea tuturor…datoria de a instrui poporul în adevărurile credinţei creştine"[11], Mântuitorul însuşi a fixat ca prim punct de program în misiunea Sfinţilor Săi Apostoli datoria de a învăţa (Matei 28, 18; Marcu 16, 15).

Episcopii şi preoţii, în calitatea lor de urmaşi legitimi ai Sfinţilor Apostoli, îşi exercită puterea învăţătorească prin cele două forme de a învăţa: prin cuvântul de învăţătură şi prin predică[12], acestea fiind mijloacele prin care preoţii vestesc credincioşilor cuvintele învăţăturii Domnului. Preotul care nu învaţă, nu propovăduieşte – nesocoteşte misiunea sa învăţătorească poruncită de Hristos-Domnul şi reglementată de sfintele canoane – absentează de la "cea mai urgentă datorie".[13]

Cele trei direcţii ale slujirii ale lui Iisus Hristos sunt nedespărţite, ele se completează una pe alta şi privesc viaţa şi opera Mântuitorului. Dacă slujirea ca Învăţător-Prorooc e îndreptată spre Tatăl şi de asemeni slujirea de arhiereu e îndreptată şi mai direct spre Tatăl, dar implică în ea şi o direcţie înspre oameni, vrând să cuprindă şi pe oameni în ea. Slujirea arhierească are oarecum o prioritate, deoarece ea se adresează lui Dumnezeu, pentru a-l prelua pe om şi a-l înălţa pe acesta spre Dumnezeu. Aceste direcţii nu le putem despărţi una de cealaltă, ci o facem aceasta doar din punct de vedere metodologic. Sfânta Scriptură afirmă cu tărie toate cele trei direcţii ale slujirii lui Iisus Hristos: "Căci orice arhiereu fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către

---

[8] Dr. Nicodim Milaş, *Canoanele Bisericii Ortodoxe însoţite de comentarii,* trad. rom. de Uroş Kovincici şi Dr. Nicolae Popovici, vol. I, part. 1, Arad, 1930, p. 273.

[9] Prof. Dr. Iorgu D. Ivan, *Oros şi Kanon în Dreptul bisericesc ortodox,* în rev *Ortodoxia*, nr. 3/1970, p. 367.

[10] Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Preotul în faţa chemării sale de păstor al sufletelor,* Bucureşti, 1934, p. 251.

[11] *ibidem*, p. 252.

[12] *ibidem*, p. 253.

[13] Pr. Asist. Nicolae V. Dură, *Norme canonice referitoare la îndatorirea învăţătorească şi omiletică a preotului*, în rev. *Mitropolia Banatului*, nr. 3 – 4/1983, pp. 155 – 169.

Dumnezeu, ca să aducă daruri şi jertfe pentru păcate" (Evrei 5, 1). Orice înlăturare sau încercare de ştirbire a vreunuia dintre ele, sărăceşte efectul înţelegerii lucrării Mântuitorului Iisus Hristos.

Teologia apuseană vrând să explice jertfa lui Hristos doar ca pe o repunere justiţială a omului faţă de Dumnezeu şi ca o satisfacţie juridică adusă Domnului, a diminuat caracterul de jertfă pentru restabilirea ontologică a omului. Unii teologi ortodocşi, tocmai ca să evite aceste direcţii periculoase au acceptat îndreptarea slujirii arhiereşti a Mântuitorului Hristos mai mult spre oameni, decât spre Dumnezeu, căci după ei Hristos se jerfeşte, ca să-l restabilească fiinţial pe om şi nu numai să aducă satisfacerea juridică Tatălui ceresc.

În acest fel, relaţia dintre Dumnezeu şi om ar fi prea juridică, prea stearpă şi în acelaşi timp ferecată de legi, care sunt şi ele făcute de oameni. Aşa omul nu ar avea un orizont mai deschis, ci ar fi mai anchilozat în această încurcătură juridică, fără posibilitate de ieşire din ea.

Toată istoria însă ne mărturiseşte că legătura dintre Dumnezeu şi om nu a fost juridică, ci ontologico-fiinţială. Etica reprezintă doar o îngrădire pentru om şi nu o deschidere spre inefabil. Etica nu e în stare să dea omului satisfacţia şi bucuria potolirii setei după Dumnezeu, ci îl opreşte pe acesta, aşezându-l în categorii juridice, fără să-l raporteze direct spre divinitate.

Revenind la jertfa adusă de Iisus Hristos, spunem că aceasta jertfă are un caracter ontologic, e o posiblitate oferită oamenilor pentru ca ei să se schimbe fiinţial, fără nicio constrângere. În Simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan citim: "Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire….Şi s-a răstignit pentru noi…", ceea ce justifică cele afirmate anterior. Jertfa Mântuitorului Iisus Hristos este de a-l împăca pe om cu Dumnezeu, deoarece nu Dumnezeu s-a supărat prima dată pe om, ci omul s-a abătut de la calea ce ducea spre Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel spunea despre această realitate următoarele: "Şi toate sunt de la Dumnezeu, Care ne-a împăcat cu Sine prin Hristos şi Care ne-a dat nouă slujirea împăcării" (II Corinteni 5, 18) Apoi, în epistola către Romani citim la fel: "Deci fiind îndreptaţi din credinţă, avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos" (Romani 5, 1).[14]

Sfântul Apostol Pavel mărturiseşte aici că Dumnezeu se împacă cu omul, deci Dumnezeu îl împacă pe om şi cu Sine. Nicolae Cabasila spunea: "Hristos a făcut dreptate de la Dumnezeu şi răscumpărare El desfinţează duşmănia în trupul Său şi împacă pe Dumnezeu cu noi". Iar un teolog grec contemporan ne spune că Dumnezeu nu urăşte oamenii, aşa cum nici un tată nu urăşte copiii săi aflaţi în păcat, ci urăşte păcatul.

Iisus Hristos Mântuitorul restaurează firea omului şi dă relaţiei cu Dumnezeu un alt sens care nu rămâne la simpla satisfacere a onoarei Lui jignite. E vorba aici de acea restabilire fiinţială, de comunicare a omului cu Dumnezeu, fapt pentru care jertfa Mântuitorului Hristos e superioară

[14] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos – Arhiereu în veac*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 2/1979, pp. 218 – 219.

tuturor jertfelor din Vechiul Testament, până la El.[15] Sfântul Apostol Pavel arată aceasta foarte clar: "În zilele trupului Său, El a dus cu strigăt tare şi cu lacrimi cereri şi rugăciuni către Cel ce putea să mântuiască din moarte şi auzit a fost pentru evlavia Sa" (Evrei 5, 1). Tot în Epistola către Evrei 9, 12 citim şi vedem superioritatea jertfei lui Hristos: "El a intrat o singură dată în Sfintele Sfinţilor, nu cu sânge de ţapi şi de viţei, ci cu însuşi Sângele Său şi a dobândit o veşnică răscumpărare".[16]

Moartea lui Hristos este aici pecetluirea sau adeverirea jertfei celei adevărate adusă de El. Prin faptul că în moarte şi înainte de ea, în timp ce se afla chinuit de oameni, El se roagă pentru ei şi pentru întoarcerea lor de la această rătăcire spunând: "Părinte, iartă-le lor că nu ştiu ce fac", vedem compătimirea pe care El o are faţă de aceştia şi arată elocvent direcţia jertfei Sale îndreptate spre oameni. Romano-catolicii nu au sesizat această direcţie atât de mult îndreptată spre oameni, ci au rămas tributari direcţiei spre Dumnezeu. Teologia ortodoxă are însă o altă dimensiune şi anume aceea de a-i cuprinde pe oameni şi creaţia întru El (Dumenzeu).[17] Pentru aceasta, direcţia jertfei îndreptate spre oameni rămâne în lume şi după expierea jertfei lui Hristos, deoarece El rămâne permanent în starea de jertfă, într-un sens dublu: al predării ca om Tatălui şi al compătimirii pentru oameni.

Hristos este Arhiereul absolut şi e jertfa prin Sine Însuşi fiindcă El nu săvârşeşte ceva străin de El Însuşi, ci săvârşeşte propria jertfă a propriului Său Trup. Sfântul Chiril vorbeşte de slujirea Fiului lui Dumnezeu ca preot, dar şi ca Cel ce se află în starea liturgică, ceea ce înseamnă că El se aduce în actul liturgic pe Sine, jertfă adevărată: "Căci Cel ce se află în chipul şi egalitatea Tatălui, Căruia Îi stau înainte şi serafimii de sus, Căruia Îi liturghisesc mii de îngeri, când s-a golit pe Sine, ne spune că s-a şi arătat liturghisitor al celor sfinte şi al Cortului adevărat. Atunci s-a şi sfinţit cu noi Cel ce e mai presus de toată zidirea". Arhieria şi jertfa lui Hristos este un mijloc de restabilire a conlucrării între Dumnezeu şi om.[18]

În opera sa *Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr*, Sfântul Chiril dezvoltă ideea că noi nu putem intra la Tatăl decât ca jertfă curată.[19] Noi nu ne putem transpune în această stare de jertfă curată singuri, de aceea, a acceptat Hristos starea de jertfă curată, pentru ca intrând la Tatăl în această stare, să ne introducă şi pe noi adunaţi în Sine, s-a sălăşluit El însuşi în noi. Se poate vorbi

---

[15] Părintele Profesor Dumitru Stăniloae a scris în această privinţă pagini memorabile, îndeosebi în lucrarea sa *Iisus Hristos sau restaurarea omului* (Ed. Omniscop, Craiova, 1993, 404 pp.), operă fără egal în întreaga teologia ortodoxă referitoare la acest subiect.

[16] Referitor la prezenţa dovezilor privind superioritatea arhieriei lui Hristos în Noul Testament faţă de Vechiul Testament, cu referire specială la Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel, a se vedea: Pr. Prof. Stelian Tofană, *Iisus Hristos arhiereu veşnic, după Epistola către Evrei*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 1996, 459 pp.

[17] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Jertfa lui Hristos şi spiritualizarea noastră prin împărtăşirea de ea în Sfânta Liturghie*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 1/1983, pp. 117 – 118.

[18] idem, *Iisus Hristos – Arhiereu în veac*, art. cit., p. 231.

[19] Sfântul Chiril al Alexandriei, *Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr*, trad., introd. şi note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti*, vol. 38, EIBMBOR, Bucureşti, 1991, p. 13.

aici despre jertfă şi comuniune, prin care vedem caracterul jertfei lui Iisus Hristos ca temei al restabilirii comuniunii dintre Dumnezeu şi oameni. Eficacitatea mântuitoare a jertfei lui Hristos ca Arhiereu, o vede şi Leonţiu de Bizanţ şi spune că: "Hristos aduce trupul Său jertfă, ca om, iar ca Dumnezeu, îl aşează de-a dreapta Tatălui. Aşa iradiază Trupul Său peste toţi". E vorba aici de legătura dintre unirea ipostatică şi raportarea acesteia la jertfa pe care Hristos ca Om adevărat şi ca Dumnezeu adevărat o aduce, accentuând cele două direcţii de care vorbeam anterior.

Trupul lui Hristos este jertfă în veci, El rămâne în starea de jertfă şi se contemporanizează cu fiecare generaţie în parte, oferind tuturor posiblitatea mântuirii. El nu se contemporanizează transformându-ne în fiinţa Sa, ci El rămâne în istorie, iar oamenii pot şi sunt chemaţi şi invitaţi să-L descopere în istorie. Aşa ne infuzează tutoror oamenilor duhul de jertfă, dar în acelaşi timp El este şi punctul central în care e sălăşluită toată slava şi puterea dumnezeiască destinată nouă. E trupul Său în actualitatea permanentă a stării de jertfă, dar şi de acţiune îndumnezeitoare.

Moartea Mântuitorului, în acest sens, nu mai este înţeleasă numai ca o pedeapsă pentru păcat.[20] Teologia apuseană, catolică şi protestantă, n-a cunoscut altă modalitate a scoaterii omului din păcat, decât suportarea pedepsei sau admistia cu Dumnezeu pe baza unor satisfacţii oferite Lui.

H. von Balthasar, un reputabil teolog romano-catolic[21], dar care şi-a însuşit multe din învăţăturile Sfinţilor Părinţi, nu e în stare să înţeleagă că nu suportarea pedepsei ca satisfacţie adusă lui Dumnezeu este totul privind mântuirea şi ne spune că Dumnezeu nu poate iubi răul moral, ci numai să-l urască: "Nu există nici o iubire autentică fără de mânie…".

În Iisus Hristos s-au schimbat pentru prima dată rosturile ca pedepse pentru păcat ale durerii şi morţii lui Iisus Hristos. Aşa, durerea şi moartea nu mai sunt considerate ca o pedepsire pentru păcate, ci ca o învingere sau biruinţă a acestora, ca un motiv de îndumnezeire.

I. 2. Preoţia generală şi preoţia slujitoare a Bisericii

Preoţia lui Hristos e prezentă în Biserică prin preoţia slujitoare. Dar această jertfă n-o poate aduce orice credincios, căci în acest caz nu s-ar mai arăta că ea e adusă "pentru toţi", ci fiecare ar aduce-o pentru sine. Ea trebuie să fie adusă de unul pentru toţi, reprezentând pe Hristos, Care, ca Unul, Se aduce jertfă pentru toţi. Acesta e preotul, slujitor al Bisericii, cu răspundere pentru o comunitate. Prin aceasta se arată în acelaşi timp conştiintei credinciosului că el are nevoie de

[20] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Legătura interioară dintre moartea şi învierea Domnului*, art. cit., p. 281.

[21] Hans Urs von Balthasar (1905 – 1988) a fost unul dintre cei mai mari teologi romano-catolici ai secolului trecut. În ceea ce ne priveşte, a încercat prin teologia sa o reîntoarcere la învăţăturile Sfinţilor Părinţi răsăriteni, pe care-i elogia, considerându-i începutul şi izvorul oricărei teologii. A scris în jur de 50 de opere cu caracter teologic, în care a atins aproape toate punctele de bază ale dogmaticii creştine (catolice). Pentru mai multe informaţii legate de viaţa şi activitatea sa, a se vedea: Edward T. Oakes, SJ, and David Moss, ed., *The Cambridge Companion to Hans Urs von Balthasar*, Cambridge University Press, 2004, 304 pp.

Hristos ca Mijlocitor. Preotul simbolizează pe Hristos ca Mijlocitor, simbolizează faptul că omul nu poate intra prin sine în relaţia iubitoare nesfârşită cu Dumnezeu.

Deci slujirea preoţească, învăţătorească şi împărătească generală, cu caracter individual, are nevoie de preoţia slujitoare a Bisericii sau a comunităţii ca bază a ei. Şi precum Hristos nu Şi-a luat preoţia de la Sine, aşa nu şi-o pot lua de la ele nici persoanele rânduite la această preoţie slujitoare şi nu le-o poate da nici comunitatea. Pe de altă parte, Hristos ca Mijlocitor mijloceşte către Dumnezeu Tatăl, având ca scop să obţină ca om iertarea pentru oameni de la Dumnezeu. Ca atare El nu-Şi ia singur preoţia, ci e rânduit în slujba de Mijlocitor de către Dumnezeu Tatal: "Şi nici nu-Şi ia de la Sine slujba aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu, după cum şi Aaron; aşa şi Hristos nu S-a preamărit pe Sine Însuşi, ca să Se facă Arhiereu, ci Cel ce a grăit către El: "Tu eşti preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec" (Evr. 5, 4-6).[22]

De aceea, nici cel prin care se simbolizează Hristos, ca preot deosebit de credincioşi, nu-şi poate lua preoţia de la sine, căci în acest caz şi-ar lua-o fiecare credincios de la sine şi nu s-ar mai respecta adevărul că preotul e chemat de Dumnezeu şi nu s-ar mai recunoaşte faptul că prin preot este simbolizat Hristos, ca deosebit de fiecare credincios şi de toţi laoalaltă, ca Mijlocitor al lor. De aceea preotul nu poate primi preoţia lui nici de la comunitate, căci comunitatea e compusă din membrii ei care nu sunt preoţi. Comunitatea trebuie să recunoască şi ca întreg, sau ca Biserică, faptul că Hristos, în calitate de Cap al ei, este altceva decât ea ca trup al Lui, că ea însăşi are nevoie de Hristos ca Mijlocitor, iar faptul acesta trebuie să se facă vizibil prin preotul slujitor şi mijlocitor. Atât credincioşii ca persoane individuale, cât şi comunitatea trebuie să se refere la Hristos ca la Mijlocitorul deosebit de ei şi de ea, prin preoţii care nu sunt rânduiţi preoţi de comunitate, ci sunt rânduiţi de Dumnezeu asemenea lui Hristos, ca chipuri vizibile ale lui Hristos, sau ca organe ale Lui. Aşa au fost de la începuturi, aşa sunt şi acum şi vor fi până la sfârşitul veacurilor.[23]

Preoţia ca activare în planul sensibil a preoţiei nevăzute a lui Hristos, sau a mijlocirii Lui către Dumnezeu, e un dar al lui Dumnezeu. Credincioşii au mereu nevoie de preotul vizibil, deosebit de ei, pentru că au mereu nevoie de Hristos, ca Mijlocitor. Omul nu-şi răpeşte mântuirea de la Dumnezeu, cum ar fi în cazul când s-ar face el însuşi preot. Nici comunitatea nu o poate răpi, ca să dea preoţia de la sine. Precum Hristos a fost trimis de Tatăl ca Mijlocitor, aşa preoţii şi episcopii sunt trimişi de Hristos ca cei prin care Îşi împlineşte în mod văzut lucrarea Sa mijlocitoare sau mântuitoare.[24] De aceea ei primesc de la Hristos Duhul Său, ca Hristos să săvârşească prin ei lucrarea Sa de mântuire. "Precum M-a trimis pe Mine Tatăl şi Eu vă trimit pe

---

[22] Pr. Prof. Stelian Tofană, *Melchisedec, prototip al arhieriei veşnice a lui Iisus Hristos după Epistola către Evrei*, în rev. *Altarul Banatului*, nr. 7 - 9/1997, pp. 50 – 61.

[23] Prof. Iustin Moisescu, *Ierarhia bisericească în epoca apostolică,* în rev. *Mitropolia Olteniei*, nr. 1 – 3/1954, pp. 52 – 74.

[24] Pr. Conf. Ilie Moldovan, *Semnificaţia şi responsabilitatea slujirii preoţeşti după Sf. Apostol Pavel*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 2/1979, p . 275.

voi…Luaţi Duh Sfânt, cărora le veţi ierta păcatele, iertate vor fi, iar cărora le veţi ţine, ţinute vor fi" (In. 20, 23). Sau: "Eu v-am ales pe voi şi v-am pus pe voi, ca să mergeţi şi roadă să aduceţi şi roada voastră să rămână" (In. 15, 16).

Respingând preoţia slujitoare a Bisericii, concepţia protestantă a respins necesitatea împărtăşirii noastre de jertfa lui Hristos şi deci necesitatea prezentării ei în continuare în Biserică, deci şi pe Hristos în această stare de jertfă. Aceasta o face însă Hristos până azi şi de aceea până azi El trimite pe slujitorii acestei jertfe. Hristos a chemat prin Apostolii Săi pe urmaşii lor, primii episcopi, apoi prin fiecare generaţie de episcopi alţi episcopi şi prin fiecare episcop, pe preoţii Bisericii locale păstorite de El.[25]

Biserica, în calitatea ei de comuniune şi comunitate a oamenilor cu Dumnezeu prin Hristos în Duhul Sfânt, este o comunitate sobornicească, sacramentală ca iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu (I Corinteni 4, 1), aşezaţi de Hristos însuşi prin Duhul Său (Ioan 20, 22-23; 15, 16; Evrei 5, 4), în ea, şi pentru ea (Fapte 20, 28). Tot ce se săvârşeşte în Biserică cu puterea Duhului Sfânt, dăruit ei de Hristos, este săvârşit de întreaga Biserică, atât pentru ea însăşi, cât şi pentru fiecare mădular în parte al ei. Dar nu există Biserică fără episcop, căci acesta aparţine Bisericii, iar Biserica cuprinde şi pe episcop, preot şi diacon.[26] Aşa-zisul ministeriu sau sacerdoţiu comun al credincioşilor ca mădulare ale Bisericii, implică cu necesitate ministeriul sacramental distinct al episcopatului care ţine de fiinţa Bisericii şi este pentru Biserică, lucrând în ea şi împreună cu ea, fără să-şi aibă obârşia în cel al credincioşilor, ci izvorând direct din preoţia sau arhieria lui Hristos, Capul Bisericii.[27] Membrii ierarhiei bisericeşti sacramentale fac parte din comunitatea generală a Bisericii, împreună cu toţi membrii Bisericii, fiindcă şi ei înşişi sunt membri ai Bisericii care au trebuinţă de mântuire, străduindu-se, în acest scop, pentru sfinţirea şi desăvîrşirea lor proprie, între ierarhia sacramentală şi comuniunea generală a mădularelor Trupului lui Hristos, Biserica este o relaţie şi o comuniune ontologică în care pulsează şi lucrează acelaşi Duh Sfânt, sau Hristos în Duhul Sfânt, prin Tainele Bisericii.[28]

Prin instituirea ei divină şi prin lucrare, Preoţia sacramentală ţine de fiinţa Bisericii şi o exprimă. Căci unde nu este Preoţie sacramentală, nu este nici "ecclesia", deoarece Biserica este o comunitate sacramentală cu iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu, aşezaţi de Hristos însuşi prin Duhul Său. Se ştie că în fiecare Taină, Hristos se dăruieşte printr-o lucrare a Sa celor ce se împărtăşesc de ele, cred, se curăţesc, de păcate şi cresc în El, iar în Taina Euharistiei El se dăruieşte

---

[25] Dr. Anca Manolache, *Sfânta Taină a Hirotoniei*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 3 – 5/1981, p. 329.

[26] Pr. Prof. Valer Bel, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană. Exigenţe*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 2002, p. 7.

[27] Magistr. Vasile Hrisov, *Noţiunea de Biserică după Sfântul Ioan Gură de Aur*, în rev. *Studii Teologice*, nr. 12/1960, pp. 82 – 84.

[28] În acest sens, Sfântul Ciprian al Cartaginei afirmă textual că „Euharistia este taina (sacramentul) unităţii creştine" (pentru mai multe detalii, a se vedea: Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, *Sfântul Ciprian şi unitatea Bisericii*, în rev. *Altarul Banatului*, nr. 10 – 12/1992, pp. 36 – 57; textul citat la p. 48).

cu însuşi Trupul şi Sângele Său pline de Duhul Sfânt. Dar fiind nevăzut şi voind să ne dăruiască totuşi harul Său şi mai ales Trupul şi Sângele Său, în chip văzut, spre unire şi mai deplină cu El şi creştere în El, Hristos "trebuie să se dăruiască Bisericii şi mădularelor ei prin persoane văzute. Pe aceste persoane le alege şi le sfinţeşte El însuşi prin Taina Hirotoniei. Astfel, dacă în celelalte Taine Hristos e primit ca cel ce se dăruieşte prin preot, în Taina Hirotoniei se leagă ca subiect ce ni se dăruieşte în chip nevăzut de o persoană umană, pe care consacrând-o ca preot sau episcop, face văzută dăruirea Sa către noi, prin celelalte Taine. Dacă celelalte Taine reprezintă mijloacele văzute prin care preotul ne mijloceşte o putere din cele date nouă de Hristos sau însuşi Trupul şi Sângele Lui, preoţia califică însăşi persoana văzută care împlineşte aceste mijloace prin care Hristos dăruieşte puterile Sale sau Trupul şi Sângele Său prin acele Taine".[29]

Fără un subiect uman, care să-L reprezinte pe Hristos ca persoană, în chip văzut, prin puterea Duhului Sfânt dată lui în Taina Hirotoniei în Biserică, şi pe care El însuşi o invocă cu fiecare Taină şi slujbă să coboare şi de sus asupra Bisericii întregi şi asupra lui personal, Hristos nu ne-ar putea împărtăşi ca persoană, în Duhul Lui, darurile Sale, sau nu s-ar putea dărui pe Sine însuşi în celelalte Taine, ca prin mijloace văzute. El ni s-ar împărtăşi numai în chip nevăzut. "Dar aceasta ne-ar menţine fără ieşire în nesiguranţă dacă Hristos ni s-a dăruit în mod real, sau suntem robii unor iluzii subiective; nu am avea trăirea lui Hristos ca subiect deosebit de noi în persoana preotului care ne întîmpină în numele Lui. În orice caz, aceasta ar menţine un individualism de nedepăşit care ar destrăma orice unitate de credinţă şi chiar scopul şi siguranţa unei revelaţii reale, a unui fapt real al mântuirii în Hristos. De aceea, de preoţie atârnă Biserica şi mântuirea în Hristos", afirmă părintele Stăniloae.[30] Căci dacă prin Botez, Mirungere şi Euharistie, Biserica este nu numai condiţie, ci şi rezultat al Tainelor, prin Taina Hirotoniei se evidenţiază în mod pregnant, condiţionarea tuturor Tainelor de către Biserică, determinarea lor ecleziologică, precum şi condiţionarea propovăduirii mântuitoare a Cuvântului lui Dumnezeu şi a conducerii credincioşilor pe calea mântuirii în Hristos ca mădulare ale Bisericii Lui.

Preoţia este pentru comunitatea omenească în comuniune cu Dumnzeu. Slujirea preoţească din Biserică este o temă ce trebuie tratată din punct de vedere al comuniunii concrete bisericeşti pe care o generează şi o întreţine preoţia. În momentul în care teologii ortodocşi pun slujirea preoţească în relaţie directă cu Teologia trinitară şi cu persoana lui Iisus Hristos ţin cont de următoarele principii tipice pentru Teologia şi Tradiţia răsăriteană: în Biserică nu există o altă preoţie decât preoţia lui Iisus Hristos. Catolicii şi protestanţii sprijină şi ei această afirmaţie în ultima vreme, care se întemeiază pe teologia Noului Testament. În Noul Testament nu se află nici o

[29] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, EIBMBOR, Bucureşti, 1978, pp. 143 – 144.

[30] *ibidem*, p. 144.

denumire preoţească care să nu fi fost pusă de Biserica primară pe seama lui Iisus Hristos. Astfel Hristos este Apostolul (Evrei 5, 6; 5, 4; 10, 21; 2, 17), este Episcopul (I Petru 2, 25; 5, 4; Evrei 13, 13), este Diaconul (Romani 15, 8; Luca 22, 27). Realitatea cu care este privit acest lucru în Răsărit nu mai lasă loc apariţiei dilemei între *opus operatis* şi *ex opere operato* şi orice încercare de a include o separare între preoţia lui Hristos şi a Bisericii se dovedeşte a fi irelevantă.

Din teologia Sfinţilor Părinţi avem identificarea preoţiei bisericeşti cu Preoţia lui Hristos şi îşi găseşte expresie concretă în celebrarea Sfintei Euharistii, unde Hristos nu este numai Acela care se jertfeşte şi care primeşte jertfa, ci şi Cel care aduce jertfa.[31] Identificarea slujirii preoţeşti a Bisericii cu a lui Hristos este posibilă numai dacă vedem hristologia condiţionată pnevmatologic.[32] Tatăl este Cel care trimite pe Fiul să împlinească şi să realizeze planul veşnic al Sfintei Treimi de a atrage pe om şi creaţia în unire cu însăşi viaţa Sa. Hristos nu poate fi separat de Sfântul Duh având în vedere că el S-a născut din Fecioară (Matei 1, 20), a slujit pe pământ (Luca 4, 13-14), dar mai ales pentru că El, prin Duhul, slujeşte şi acum acestui plan veşnic al lui Dumnezeu cu creaţia în Biserică. Ceea ce face Duhul prin slujirea preoţească este tocmai să zidească aici şi acum.

Trupul lui Hristos realizează acum Preoţia lui Hristos ca Preoţie a Bisericii.[33] Din acest motiv identificarea preoţiei bisericeşti cu a lui Hristos trebuie să se vadă în termeni soteriologici care au implicaţii adânci, antropologice şi cosmologice. Înţeleasă în termeni de soteriologie, şi nu de ontologie sau funcţionalitate, preoţia bisericească realizează aici şi acum însăşi opera de mântuire a lui Iisus Hristos. Şi întrucât în Ortodoxie nu se poate detaşa opera mântuitoare de Persoana şi de prezenţa însăşi a Aceluia care mântuieşte, identificarea preoţiei bisericeşti cu Preoţia lui Hristos poate să fie gândită în întregime într-un mod realist, fără pericolul unei rătăciri ontologice, deoarece în Răsăritul creştin Hristos este înţeles şi trăit în continuarea actelor Sale mântuitoare.[34]

Sfânta Biserică se află într-o continuă înaintare spre înviere, hrănită de sfinţenia, dumnezeirea şi învierea lui Hristos, întrucât Îl are în ea pe El ca ipostas divin întrupat, ca trup ipostaziat în Dumnezeu, jertfit şi înviat o dată pentru toţi, iradiind din El puterea de jertfă şi puterea de a urca spre înviere. Totodată, Hristos este prezent în Biserica Sa până la sfârşitul veacului, în toate zilele (Matei 28, 20), ca Împăratul care, conducând Biserica din slavă în slavă la mântuire, este El însuşi Calea; ca Învăţătorul care, identificându-se cu învăţătura Sa, este El însuşi Adevărul; ca Arhiereul care, oferindu-se pe Sine ca Jertfă permanentă, pentru Viaţa lumii, este El însuşi Viaţa. În calitatea de Cap al Bisericii, Mântuitorul Hristos, este în continuarea actelor Sale

---

[31] Vezi *Liturghierul*, EIBMBOR, Bucureşti, 2003, p. 139. „ ... că Tu eşti Cel ce aduci şi Cel ce te aduci, Cel ce primeşti şi Cel ce Te împarţi, Hristoase Dumnezeul nostru...".

[32] Pr. Dr. Ion Stoica, *Preoţia, Hirotonia şi succesiunea apostolică în lumina teologiei ortodoxe*, Ed. Sf. Macarie, Târgovişte, 2005, p. 6.

[33] *ibidem*.

[34] *ibidem*, p. 7.

mântuitoare, adică în exercitarea întreitei Sale slujiri în Biserică şi pentru Biserică, în această calitate, Hristos reprezintă nu numai centrul umanităţii ce îndumnezeieşte şi uneşte, ci şi o prezenţă permanentă a întreitei slujiri mântuitoare până la a doua Sa venire.[35] Permanent El ne conduce spre mântuire, ne luminează pentru primirea adevărului şi ne sfinţeşte şi transfigurează viaţa prin Jertfa Sa mântuitoare.

În calitate de Cuvânt al lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, realizează prin lucrarea Sa în Duhul Sfânt, în Biserică şi pentru Biserică, un dialog al iubirii nepieritoare între Dumnezeu şi om şi o chemare permanentă la primirea adevărului dumnezeiesc care eliberează şi uneşte. Relaţia dintre Hristos şi Biserica Sa devine astfel, una dinamică, plină de responsabilitatea ce decurge din dialogul progresiv de înaintare a Bisericii spre starea lui de înviere. Acest dialog cuprinde Biserica în calitatea sa de parteneră a iubirii veşnice, precum şi pe fiecare membru al ei în parte, chemat să-şi valorifice libertatea sa, în comuniunea cu Hristos Cel înviat.[36]

Prin Arhieria Sa veşnică, în Biserică şi pentru Biserică, Hristos se aduce pe Sine Tatălui, ca jertfă pentru noi, ne cuprinde şi pe noi tainic ca jertfe de bună voie, bineplăcute, în jertfa sa, făcându-ne apţi să ne împărtăşim astfel, din puterea ce iradiază din Trupul Său jertfit. Sublimitatea Jertfei Sale constă în faptul că El este permanent prezent în continuitatea actelor Sale mântuitoare. Jertfa Sa este în continuă aducere pentru viaţa şi mântuirea lumii precum şi în identitatea dintre jertfitor şi jertfă. El este într-o continuă dăruire de Sine spre împlinirea voii celui căruia I S-a dăruit[37], şi dragoste mai mare ca aceasta nu există, întrucât mijloceşte neâncetat intrarea noastră la Dumnezeu Tatăl, prin starea Sa de dăruire totală faţă de El, Hristos este Arhiereul veşnic. El ne cuprinde în slujirea Sa arhierească, în relaţia de iubire veşnică cu Tatăl, eliberându-ne de povara singurătăţii şi a egoismului, făcându-ne parteneri ai Tatălui, ai iubirii infinite, prin Hristos, în Duhul Sfânt.[38] De aceea, putem afirma cu certitudine că în Biserică nu există o altă preoţie în afară de Preoţia lui Hristos, ce se exercită ca preoţie a Bisericii.

---

[35] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Biserica în sensul de lăcaş şi de largă comuniune în Hristos*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 3/1982, p. 344.

[36] idem, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. cit., pp. 229 – 230.

[37] *ibidem*, p. 233.

[38] Pr. Prof. Valer Bel, *Participarea mirenilor la misiunea Bisericii*, în rev. *Studia Universitatia Babes – Bolyai. Theologia Orthodoxa*, nr. 1 – 2/2001, p. 201.

"Şcoala altfel" la Liceul Teologic Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu"*

Prof. Florica Popovici
Liceul Teologic Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu"* Oradea

Elevii clasei a VI-a A, în perioada 2- 6 aprilie, au desfăşurat mai multe activităţi educative: vizionarea unui film, pictură pe sticlă şi pe ouă, întreceri sportive, experimente, vizitarea serei botanice, drumeţie pe Dealul Ciuperca, activităţi de ecologizare ş.a. În aceste activităţi au fost coordonaţi de doamna dirigintă, Popovici Florica, şi au fost implicaţi şi alţi profesori care predau la clasă: Pinţa Mirela, Scriminţi Lavinia, Pădurean Mariana, Lazăr Carmen, Rus Mirela, Jurcuţ Eleonora, Sărac Ioan ş.a.

Prin aceste activităţi s-au urmărit îndeplinirea următoarelor obiective instructiv-educative:

- consolidarea grupului;
- să relaţioneze cu alte grupuri;
- să dobândească deprinderi de comportament adecvate;
- să reprezinte cu cinste şcoala;
- să se deprindă cu păstrarea curăţeniei;
- să-şi dezvolte spiritul de competiţie;
- să descopere informaţii noi din diferite domenii.

Aceste activităţi au fost ocazii deosebite pentru profesori şi pentru elevi. Am descoperit că împreună putem realiza activităţi interesante, plăcute şi utile .

Gol

Pr. Prof. Gabriel – Karol Iakab
Liceul Pedagogic „Nicolae Bolcaș” Beiuș

Vezi-mă, Doamne, cât sunt de gol;
Sunt dezbrăcat de Tine,
Firav precum un ol,
Dar Tu mă ține!

Fă-mă, Doamne, iarăși să Te simt,
Inundă-mă cu Tine,
Șoptește-mi vechiu-alint,
Făr’ de rușine!

Bate-mă, Doamne, cu Iubire
Scăldată-n nemurire
Și cu-a Ta simțire
Ceartă-a mea fire.

Mă-nspăimântă cu bunătate
Să Te pot gusta deplin,
Fără de păcate,
Cu Pâine și Vin.

Fă-mă vasul Tău în care Ții
Darul și harul ceresc
Și-n suflet Tu să-mi scrii
Cum vrei ca să cresc.

Doamne,-ți mulțumesc pentru ce sunt
Și vreau a vrea ce Tu vrei;
……
De-oi fi sau nu cărunt
Îți dau toți anii mei!

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi înmânate membrilor colectivului de redacţie pe suport electronic (dischetă, stick, CD) sau vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, nu prin distanţare de paragraful anterior.

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:
  - Prenumele şi numele autorului,
  - Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
  - Volumul (dacă este cazul)
  - Ediţia lucrării (dacă e cazul)
  - Traducătorul cărţii
  - Editura la care apare cartea
  - Localitatea şi anul apariţiei cărţii
  - Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură paginã, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latinã (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = *ibidem* (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!